

श्री मातृकापीठः

द्वितीय भाग - (संस्कृत)

श्री काँची कामकोटि सेवा ट्रस्ट

इक्कावन शक्ति पीठ,

कोटीश्वर रोड,

अम्बाजी, गुजरात - ३८५ ११०

श्री मातृकापीठः

द्वितीय भाग - (संस्कृत)

मूल. श्री. डा. एस.वी. राधाकृष्ण शास्त्री
श्रीरङ्गम्

श्री काँची कामकोटि सेवा ट्रस्ट

इकावन शक्ति पीठ,

कोटीश्वर रोड,

अम्बाजी, गुजरात - ३८५ ११०

Copy Right Reserved

First Edition : September 2002

Price Rs. 20/-

Lasertypeset by
V.K.N. ENTERPRISES,
8/1, Dr. Rangachari Road, Mylapore, Chennai-600 004, Ph : 495 0775

Printed by
SAHITYA MUDRANALAYA
City Mill Compound, Kankaria Road, Ahmedabad-380 022 Ph : 5464990/91

पञ्चाशत्पीठरहस्यम्

श्रीमातृका पीठान्यधिकृत्य तमिलभाषायां पुस्तिका एका प्रकाशिता अहमदबादनगरस्यया श्रीकाञ्चीकामकोटि सेवादट्ट् संस्थया । श्रीमत्परमहंस परिव्राजकाः श्री काञ्चीकामकोटिपीठाधिपाः जगद्गुरवः श्रीशङ्कराचार्याः श्री जयेन्द्रसरस्वतीश्रीचरणाः, तदन्तेवासिनो जगद्गुरवः श्री शङ्करविजयेन्द्रसरस्वती श्रीचरणाश्च पञ्चाशत्पीठविषयकान् मन्त्रतन्त्रग्रन्थगतान् पौराणिकांश्च भागान् एकत्र सङ्गृह्य प्रकाशयितुं आदिष्टवन्तः ।

तत्र बहुधा विस्तृतोऽयं भागो जटिलश्च । अक्षराधिष्ठात्रीभिः योगिनीभिः अधिष्ठितानि पीठानि, तासां योगिनीनां विविधानि ध्यानमङ्गलानि रूपाणि, सतीदेव्याः विष्णुचक्रच्छिन्नाङ्गजातपातपूतानि पीठान्युपपीठानि च, तेषां स्थानानि, अद्यत्वे तेषां परिचयः इति, विषयो जटिलो यद्यपि, तथापि तद्विषयकानुसन्धाने दत्तक्षणेन मया, इतस्ततो गृहीतो मधुकोशो यावदुपलब्धः साधकानां भक्तानां पुरतो निवेद्यते इदानीं, यत्र काञ्ची कामकोटि पीठाधीशश्रीचरणानां पूर्णोऽनुग्रहः मम मार्गं अदर्शयत् । शिष्टं बहु । तत्रापि स सहचरन् कर्मण्यं मां करोत्विति प्रार्थये ।

२२. वीरेश्वरं अप्रोच् रोड्

श्रीरङ्गम् - ६२०००६.

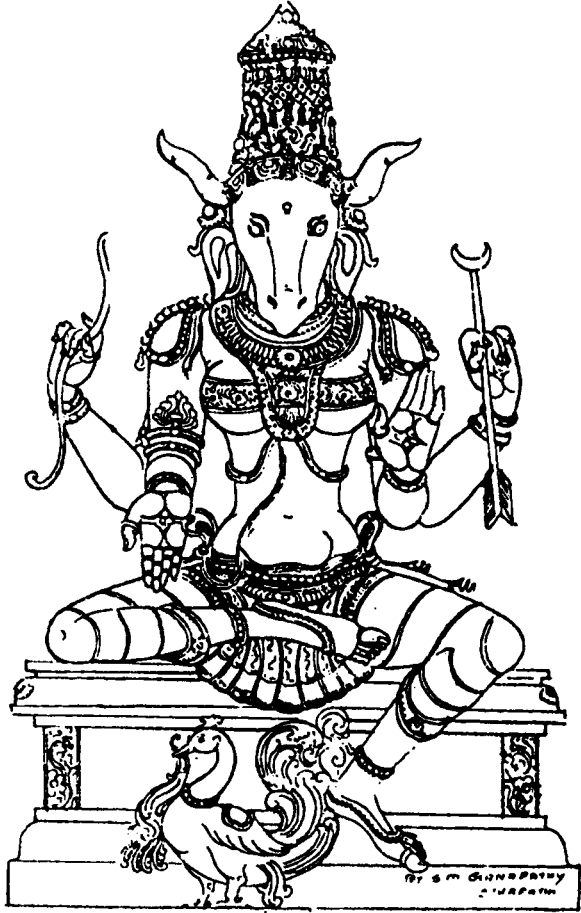
विदुषां विधेयः

राधाकृष्ण शास्त्री

१. अकार मातृकापीठ रूपिणी

अं अमृता - अजामुखी

अं

अं ॐ ह्रीं श्रीं अं अजामुखी रक्तवर्णा हंसगा धवलांशुका ।
शरासनं वरं दक्षे धत्ते वामे शराऽभयौ ॥

१. अकार मातृकापीठ रूपिणी

अं अमृता - अजामुखी

अं

अं ॐ ह्रीं श्रीं अं अजामुखी रक्तवर्णा हंसगा धवलांशुका ।
शरासनं वरं दक्षे धत्ते वामे शराऽभयौ ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

अ-कारः केशवो विष्णुः श्रीकण्ठोऽपि खरादिकः ।

मस्तकञ्च ललाटञ्च ह्रस्वञ्च वरवर्णिनि ! ॥

(मन्त्राभिधानम्)

अः श्रीकण्ठः सुरेशञ्च ललाटञ्चैकमातृकः ।

पूर्णोदरी सृष्टिमेधौ सारस्वतः प्रियम्बदः ॥

महाब्राह्मी वासुदेवी धनेशः केशवोऽमृतम् ।

कीर्त्तिर्निवृत्तिर्वांगीशो नरकारिर्हरो मरुत् ॥

ब्रह्मा वामाऽद्यजो ह्रस्वः करसूः प्रणवाद्यकः ।

ब्रह्माणी कामरूपञ्च कामेशी वासिनी वियत् ॥

विश्वेशः श्रीविष्णुकण्ठौ प्रतिपत्तिः स्थिरं शिनी ।

अर्कमण्डलवर्णाद्यौ ब्राह्मणः कामकर्षिणी ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

श्रीकण्ठः केशवः कण्ठः निवृत्तिश्च स्वरादिकः ।

अ-कारो मातृकश्चैव वात इत्यपि कीर्त्तितः ॥

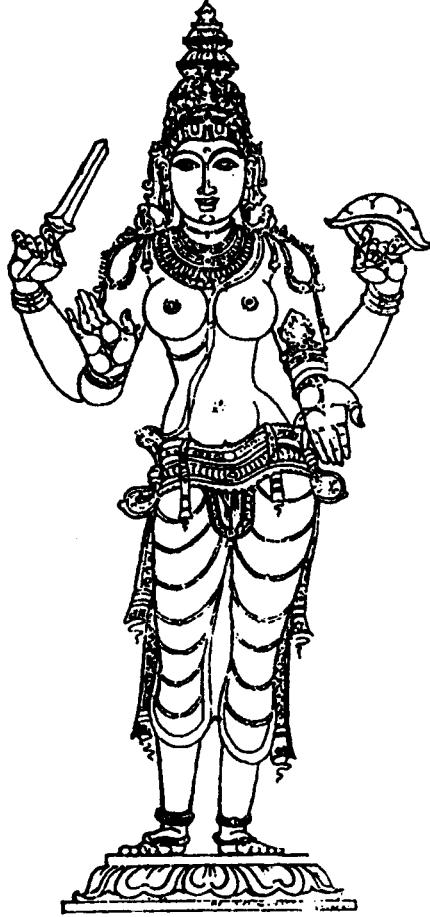
(मातृका निघण्टुः)

अकारः कामरूपाख्यमादिपीठं तदुच्यते । यस्मिन्पीठे मया देवि कुलमार्गः प्रवर्तितः । तत्र ते पतिता योनिस्तां दृष्ट्वा तत्रियं कृतम् । कुलशास्त्रं तु कौलानां ज्ञानिनां मुक्तिदायकम् । पञ्चमानां द्रुतं सिद्धिरन्येषां नैव जायते । तद्द्रष्टुं ह्यणिमा दीनां सिद्धिकामैश्च गम्यताम् । श्रीविद्यायास्तु तन्मूलं मासि मासि क्षरेद्रजः । कुलसिद्धस्य लोपे तु रजःस्तम्भः प्रजायते । अस्योपपीठद्वितयं समन्तात्तव सूचनात् । वंशाख्यं लोमतो जातं सिद्धिः शाबरचेरकी । (मेरुतन्त्रम्)

२. आकारमातृकापीठरूपिणी

आं आकर्षिणी - अथर्विणी

आं

आकाराख्याथर्विणी तु श्यामशुक्रांबराशुगा ।
धत्ते खड्गं च खेटं च क्रमेणैव वराभयी ॥

२. आकारमातृकापीठरूपिणी

आं आकर्षिणी - अथर्विणी

आं

आकाराख्याथर्विणी तु भ्यामशुक्लांबराशुगा ।
धत्ते खड्गं च खेटं च क्रमेणैव वराभयौ ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

आ प्रतिष्ठा मुखं दीर्घं नारायणोऽप्यनन्तकः ।

(मन्त्राभिधानम्)

आकारो विजयाऽनन्तौ दीर्घच्छायो विनायकः ।
क्षीरोदधिः पयोदश्च पाशो दीर्घास्यवृत्तकौ ॥

प्रचण्ड एकजो रुद्रो नारायण इभेश्वरः ।

प्रतिष्ठा मानदाकान्तो विश्वान्तकगजान्तकौ ॥

पितामहो द्विठान्तो भूः क्रिया कान्तिश्च सम्भवः ।

द्वितीया मानदा काशी विघ्नराजः कुजो वियत् ।

स्वरान्तकश्च हृदयमङ्गुष्ठो भगमालिनी ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

नारायणस्तथानन्तो मुखवृत्तं गुरुस्तथा ।

विष्णुशय्या तथा शेषो दीर्घ आ-कार एव च ॥

(मातृका निघण्टुः)

आकारः काशिका पीठस्त्वद्दत्तो भेदतां गतः । प्रलयेपि न नाशोस्य यत्प्रोक्तस्स महेश्वरः । न पापं यत्र पुण्यं न देहत्यागात्परं पदम् । द्वयमेव फलं तत्र मुक्तिस्तस्योपपीठके । यातना भैरवी याया तत्र पीठे पदेपदे । मया न शक्यते पातुं तत्र ते स्तनकुम्भतः । निःसृतं धारयोर्युग्मं सासिश्च वरुणाभवत् । काश्यां बहिर्योजनैकं देवभूमिरिति स्मृता । तत्र चाराधिता मन्त्रास्तत्कालं फलदायकाः । यथास्थानं चतुर्दिक्षु तत्र ह्याम्नायदेवताः । तिष्ठन्ति देवास्तत्सिद्धिः पुरश्चरणमात्रतः । गङ्गायाः परपारीणः काशीभागः पवित्रतः । व्यासशापेन तज्जातं गर्दभक्षेत्रमद्भुतम् । तत्कालं तत्र संसिद्धिस्तत्राम्नायस्य जायते । उपपीठमसेस्तीरे सारनाथस्तु दक्षिणः । तत्र दक्षिणमार्गस्य मन्त्राः सिद्धिप्रदायकाः । वरुणायाः सौम्यभागे सारनाथ- स्तथोत्तरः । तच्चोपपीठं वामस्य मार्गस्यातीव सिद्धिकृत् । (मेरुतन्त्रम्)

३. इकार मातृकापीठ रूपिणी

इं इन्द्राणी इलादेवी

इं

इकाराख्या त्विला देवी श्वेता मत्तेभगा शुभा ।
चन्द्रहास वरौ दक्षे वामे धत्ते गदाभयौ ॥

३. इकार मातृकापीठ रूपिणी

इं इन्द्राणी इलादेवी

इं

इकाराख्या त्विला देवी श्वेता मत्तेभगा शुभा ।
चन्द्रहास वरौ दक्षे वामे धत्ते गदाभयौ ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

इ-कारी माधवः सूक्ष्मो दक्षनेत्रश्च लोचनम् ॥

(मन्त्राभिधानम् ।)

इःसूक्ष्मा शाल्मली विद्या चन्द्रः पूषा सुगुह्यकः ।
सुमित्रं सुन्दरी वीरः कोटरः काटरः पयः ॥

भ्रूमध्यो माधवस्तुष्टिर्दक्षनेत्रश्च नासिका ।
शान्तः कान्तः कामिनी च कामी विघ्नविनायकः ।
नेपाली भरणी रुद्रो नित्या क्लिन्ना च पावकः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

माधवः सूक्ष्मसंज्ञश्च विद्या दक्षिणलोचनम् ।
गन्धर्वः पाञ्चजन्यश्च इ-कारश्च मखाङ्कुरः ॥

(मातृका निघण्टुः)

नेपालं तु इकारस्स्याद्गुह्यं तत्र तु पार्वति । तस्माद्दामस्य मार्गस्य मूलस्थानं तदुच्यते । षट्पञ्चाशदक्षमिता भैरव्यो भैरवास्तथा । शक्तीनां च सहस्रे द्वे पीठानां च शतत्रयम् । चतुर्दश इमशानानि तत्र सन्निहितानि च । दक्षमार्गे सिद्धिदानि पीठान्यष्टौ च तत्र तु । सिद्धिर्वैदिकमन्त्राणां तत्र पीठचतुष्टये । तन्मलं यत्र पतितं जातं तदुपपीठकम् । नेपालात्पूर्वदेशे तत्किरातैरुपवेष्टितम् । त्रिंशत्तत्र सहस्राणि देवयोनीनि सन्ति हि । (मेरुतन्त्रम्)

४. श्री ईकार मातृकापीठ रूपिणी

ई ईशिनी देवी - ईश्वरी

ई

ईश्वरी स्वर्णवर्णाभा वृषारूढा सितांशुका ।
शारिकां च वरं दक्षे वामे धत्तेकुशाभयौ ॥

४. श्री ईकार मातृकापीठ रूपिणी

ई ईशिनी देवी - ईश्वरी

ई

ईश्वरी स्वर्णवर्णाभा वृषारूढा सितांशुका ।
शारिकां च बरं दक्षे वामे धत्तेकुशाभयौ ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ई-गोविन्दस्त्रिमूर्तिः स्याद्द्वामाक्षि कमला कला ।
माया लक्ष्मी रतिः शान्तिर्वैष्णवी बिन्दुमालिनी ॥

(मन्त्राभिधानम्)

ई त्रिमूर्तिर्महामाया लोलाक्षी वामलोचनम् ।
गोविन्दः शेखरः पुष्टिः सुभद्रा रत्नसंज्ञकः ॥
विष्णुर्लक्ष्मीः प्रहासश्च वाग्विशुद्धः परापरः ।
कालोत्तरीयो भेरुण्डा रतिश्च पौण्ड्रवर्द्धनः ॥
शिवोत्तमः शिवा तुष्टिश्चतुर्थी बिन्दुमालिनी ।
वैष्णवी वैन्दवी जिह्वा कामकला सनादका ॥
पावकः कोटरः कीर्तिम्मोहिनी कालकारिका ।
कुचद्वन्द्वं तर्जनी च शान्तिस्त्रिपुरसुन्दरी ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

गोविन्दश्च त्रिमूर्तीशः शान्तिः स्याद्द्वामलोचनम् ।
नृसिंहाखं तथा माया ई-कारोऽपि सुरेश्वरः ॥

(मातृका निघण्टुः)

ईकारस्य समुत्पत्तिस्थानं स्याद्द्वीन्द्रपर्वतम् । पतितं वामनेत्रं ते महत्पीठं तदुच्यते । यस्य कस्यापि मन्त्रस्य जपात्सिद्धिः प्रजायते । वामाचारात्तत्र देवा देवतादर्शनं भवेत् । (मेरुतन्त्रम्)

५. श्री उकार मातृकापीठ रूपिणी

उ उमादेवी - उग्रादेवी

उ

उग्रादेवी ह्युकाराख्या षड्भुजा सिंहगा सिता ।
दक्षे श्लांकुशवरान् वामे पाशागदाऽभयान् ॥

५. श्री उकार मातृकापीठ रूपिणी

उ उमादेवी - उग्रादेवी

उं

उग्रादेवी ह्यकाराख्या षड्भुजा सिंहगा सिता ।
दक्षे शूलांकुशवरान् वामे पाशगदाऽभयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

उः शिवः प्रणवं विष्णुर्दक्षकर्णोऽमरेश्वरि !

(मन्त्राभिधानम्)

उःशङ्करो वर्तुलाक्षी भूतः कल्याणवाचकः ।
अमरेशो दक्षकर्णः षड्वक्त्रो मोहनः शिवः ॥

उग्रप्रभुर्धृतिर्विष्णुविश्वकर्मा महेश्वरः ।
शत्रुघ्नश्चेटिका पुष्टिः पञ्चमी बह्निवासिनी ॥

कामघ्नः कामना चेशो मोहिनी विघ्नहन्मही ।
उटसूः कुटिला श्रोचं पारद्वीपो वृषो हरः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

अमरेशस्तथा विष्णुरिन्धिका च गजाङ्कुशः ।
दक्षकर्णश्च विजय उ-कारो मन्मथाभिधः ॥

(मातृका निघण्टुः)

उकारस्य समुत्पत्तिस्थानं काश्मीरमीरितम् । कर्णो निपतितो वामस्तस्मात्पीठोत्तमं तु तत् । यस्य कस्यापि देवस्य तं तं मन्त्रं जपेन्नरः । विद्यानां पारदर्शी स्यात्तत्त्वज्ञानी भवेत्तथा । वैदिकाद्वा कौलिकाद्वा स्मार्ताद्वा दक्षमार्गतः । च्युतानां तत्र देवेशि प्रायश्चित्तकराणि च । मया कृतानि तीर्थानि सद्यः प्रत्ययदान्यपि । करिष्याम्यतिगुप्तानि कलौ म्लेच्छावृतानि च । (मेरुतन्त्रम्)

६. श्री ऊकार मातृकापीठ रूपिणी

ॐ ऊर्ध्वकेशीदेवी - ऊर्जस्वलादेवी

ऊ

ऊकारोर्जस्वला देवी शार्दूलवरवाहना ।

रक्ता चतुर्भुजा धत्ते खड्ग खेट वराऽभयान् ॥

६. श्री ऊकार मातृकापीठ रूपिणी

ॐ ऊर्ध्वकिशीदेवी - ऊर्जस्वलादेवी

ऊं

ऊकारोर्जस्वला देवी शार्दूलवरवाहना ।

रक्ता चतुर्भुजा धत्ते खड्ग खेट वराऽभयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ऊ-रर्घीशो वामकर्णः कथितो मधुसूदनः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

ऊः कण्टको रतिः शान्तिः क्रोधनो मधुसूदनः ।

कामराजः कुजेशश्च महेशो वामकर्णकः ॥

अर्घीशो भैरवः सूक्ष्मो दीर्घघोणा सरस्वती ।

विलासिनी विघ्नकर्ता लक्ष्मणो रूपकर्षिणी ।

महाविद्येश्वरी षष्ठा षण्डो भूः कान्यकुब्जकः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

अर्घीशो दीपिका वामश्रवणो मधुसूदनः ।

इन्द्रश्चापः षण्मुखश्च ऊ-कारो रक्षणाभिधः ॥

(मातृका निघण्टुः)

ऊकारस्य समुत्पत्तिस्थानं स्यात्कान्यकुब्जकम् । तत्र ते दक्षकर्णास्तु पतितोऽतीव-
शोभनः । गङ्गायमुनयोर्मध्ये तदन्तर्वेदिसंज्ञितम् । तत्क्षेत्रं सोमपानां हि निवासायोपकल्पितम् ।
तत्र ब्रह्मादयो देवाः स्वस्वतीर्थानि चक्रिरे । तत्र वैदिकमन्त्राणां सिद्धिर्देवाः पदेपदे । तस्य देवि
मलाज्जातं यमुनातटमास्थितम् । इन्द्रप्रस्थं नाम लोके प्रसिद्धमुपपीठकम् । ब्रह्मणा विस्मृता
वेदा यत्पीठस्य प्रभावतः । पुनर्लब्धास्ततो जातं तीर्थं निगमबोधकम् । तत्र काली तपस्तेपे
तोषयिष्यन्ति ये च माम् । पञ्चमैस्तदयुक्ता वा तद्भवेद्यद्वरेच्छया । सा तु तत्र वरं प्राप्य
महाकालाज्जगत्तदा । पञ्चमे प्रेरयामास सिद्धिं च प्रकटा ददौ । (मेरुतन्त्रम्)

७. श्री ऋकार मातृकापीठ रूपिणी

ऋ ऋद्धिदायीदेवी - ऋतुधामादेवी

ऋ

ऋतुधामा ऋकाराख्या रक्तवर्णा वृषस्थिता ।
दक्षे पाशवरी धत्ते तथा वामेंकुशाभयौ ॥

७. श्री ऋकार मातृकापीठ रूपिणी

ऋ ऋद्धिदायीदेवी - ऋतुधामादेवी

ऋं

ऋतुधामा ऋकाराख्या रक्तवर्णा वृषस्थिता ।
दक्षे पाशवरौ धत्ते तथा वामेंकुशाभयौ ॥

—सिद्धशावर तन्त्रे ।

ऋ-नासा दक्षनासा च भावभूतिस्त्रिविक्रमः ।

(मन्त्राभिधानम्)

ऋः पूर्दीर्घमुखी रुद्रो देवमाता त्रिविक्रमः ।
भावभूतिः क्रिया क्रूरा रेचिका नासिका धृतः ॥
एकपादः शिरो माला मण्डला शान्तिनी जलम् ।
कर्णः कामलभा मेदो निवृत्तिर्गणनायकः ॥
रोहिणी शिवदूती च पूर्णगिरिश्च सप्तमी ॥ २५ ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

रेचिका दक्षनासा च भारभूतिस्त्रिविक्रमः ।
देवमाता रिपुघ्नश्च ऋ-कारस्तपनः स्मृतः ॥

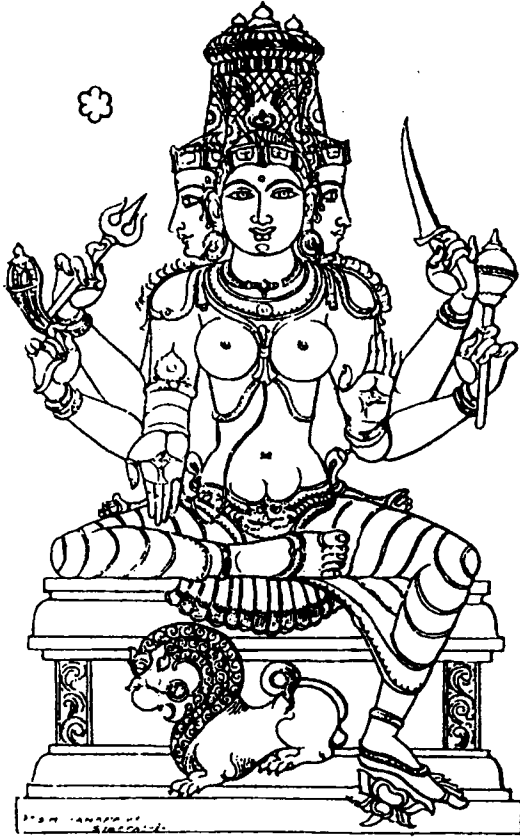
(मातृका निघण्टुः)

ऋकारोऽभू- त्पूर्णगिरौ पतिता तत्र नासिका । अतो योगस्य संसिद्धिस्तत्र पूर्णा प्रजायते । तत्र प्रत्यक्षतां यांति मन्त्राधिष्ठानदेवताः । (मेरुतन्त्रम्)

८. श्री ऋकार मातृकापीठ रूपिणी

ऋकारादेवी - रेणुकादेवी

ॐ

ऋकाराख्या रेणुकेयं षडास्या षड्भुजा सिता ।
शूलं पाशं वरं दक्षे वामे खड्गगदाऽभयान् ।
दधाना रक्त सिंहस्था क्रूरा लोक भयंकरी ॥

८. श्री ऋकार मातृकापीठ रूपिणी

ऋकारादेवी - रेणुकादेवी

ऋं

ऋकाराख्या रेणुक्यं षडास्या षड्भुजा सिता ।
शूलं पाशं वरं दक्षे वामे खड्गगदाऽभयान् ।
दधाना रक्त सिंहस्था क्रूरा लोक भयंकरी ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ऋ-कारो वामनासा च वामनोद्यदधीश्वरः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

ऋः क्रोधोऽतिथीशो वाणी वामनः श्रीश्च गोधृती ।
ऊर्ध्वमुखी निशानाथः पद्ममाला विनष्टधीः ॥
शशिनी मोचिका श्रेष्ठा दैत्यमाता प्रतिष्ठिता ।
एकदन्ताह्वयो माता हरिता मिथुनोदया ॥
कोमलः श्यामला मेधी प्रतिष्ठा पतिरष्टमी ।
ब्रह्मण्यमपि कीलालं पावको गन्धकर्षिणी ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

अतिथीशो वामनश्च मोचिका वामनासिका ।

दैत्यमाता च दैवज्ञः ऋ-कारस्त्रिपुरान्तकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

ऋकारस्य समुत्पत्तिस्थानं स्यादर्बुदाचलः । वामस्ततो निपतितस्त्वत एव च बल्लभः ।
शक्तिस्तत्राम्बिका नाम स्वस्वाचारप्रिया सदा । पुरश्चर्या यदैकापि भोगकाले प्रजायते । तस्मिन्पीठे
भवेन्मुक्तिस्सहस्रभगसङ्गमात् । दिव्यस्त्रीणां तु तत्स्थानं तेऽवतारस्य पार्वति । प्रतिज्ञा महती
जाता तथा देव्या मया सह । निर्वाहयेन्मम क्षेत्रे ब्रह्मचर्य्यन्तु यः पुमान् । द्वादशाब्दन्तु मद्भर्ता
स एवैको भविष्यति । बौद्धोपि स्वलितस्तत्र त्रिदिनोनैकवत्सरे । निर्वाहस्तत्र वामस्य दक्षे
विघ्ना भवन्ति हि । (मेरुतन्त्रम्)

९. श्री लृकार मातृकापीठ रूपिणी

लृ लृकारदेवी - लृतुम्बरा देवा

लृं

लृतंभरा लृकाराख्या श्यामा व्याघ्र वरस्थिता ।

चतुर्मुखाऽष्टाहस्तेयं धत्तेस्त्राणि करैः परैः ॥

त्रिशूलं पाशडमरु वरान् वाम करै स्तथा ।

खड्गं कपाल मुसलाऽभयान्पीताम्बरा शुभा ॥

९. श्री लृकार मातृकापीठ रूपिणी

लृ लृकारदेवी - लृतुम्बरा देवी

लृं

लृतंभरा लृकाराख्या श्यामा व्याघ्र वरस्थिता ।
चतुर्मुखाऽष्टाहस्तेयं धत्तेस्त्राणि करैः परैः ॥
त्रिशूलं पाशडमरु बरान् वाम करै स्तथा ।
खड्गं कपाल मुसलाऽभयान्पीताम्बरा शुभा ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

लृः स्थाणुर्दक्षगुल्फस्थो गण्डाख्यः श्रीधरोऽपि च ।

(मन्त्राभिधानम्)

लृः स्थाणुः श्रीधरः शुद्धो मेधा धूम्रो बको वियत् ।
देवयोनिर्दक्षगण्डो बहेशः कौन्तरुद्रकौ ॥
विश्वेश्वरो दीर्घजिह्वा महेन्द्रो लाङ्गलिः परा ।
चन्द्रिका पार्थिवो धूम्रा द्विदन्तः कामवर्धनः ॥
शुचिस्मिता च नवमी कान्तिरावातकेश्वरः ।
चित्ताकर्षिणी काशश्च तृतीयः कुलसुन्दरी ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

श्रीधरश्चामरः स्थाणुर्दक्षगण्डस्त्रिवेदकः ।

एकाङ्घ्रिर्वज्रदण्डश्च व्योमार्थं लृ-स्वरः स्मृतः ॥

(मातृका निघण्टुः)

लृकारस्य समुत्पत्तिर्यत्र चाग्रातकेऽवरः । दक्षो गण्डो निपतितस्तत्पीठे महदद्भुतम् । धनदाद्यास्तत्र यक्षा यक्षिण्यो धनदादिकाः । वसन्ति तत्र जपतस्तेषां सिद्धिः प्रजायते । (मेरुतन्त्रम्)

१०. श्री लृकार मातृकापीठ रूपिणी

लृकारादेवी - लृञ्जिकादेवी

लृं

लृकारा लृञ्जिकाख्यैषा पुष्पदन्त गजस्थिता ।
रक्ता दश भुजार्षेण दक्षादि क्रमशः करैः ।
त्रिशूलं पाशमुसलं चन्द्रहास वरान् शुभान्
वामैः करैः खड्गखेट गदा शक्त्यभयांस्तथा ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

लृ-कारोऽपि हृषीकेशो हरोऽसौ वामगण्डकः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

लृकारः कमला हर्षा हृषीकेशो मधुव्रतः ।
सूक्ष्मा कान्तिर्वामगण्डो रुद्रः कामोदरी सुरा ॥
कान्तिकृत् स्वस्तिका शक्रो मायावी लोलुपो वियत् ।
दशमी सुस्थिरो माता नीलपीतो गजाननः ॥
कामिनी विश्वपा कालो नित्या शुद्धा शुचिः कृती ।
सूर्या धैर्याकर्षणी च एकाकी दनुजप्रसूः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

हृषीकेशो हरः सूक्ष्मो वामगण्डः कुबेरदृक् ।
अर्धर्चो नीलचरण लृ-कारश्च त्रिकण्ठकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

लृकारस्य समुत्पत्तिरेकाग्रे तु पुराभवत् । नखास्ते गलितास्तत्र तप्तं विद्याधरैर्बहु । विद्यार्थिनान्तु
तत्पीठमिष्टविद्याविधायकम् । अश्रुतो बुध्यते ग्रन्थस्तत्र सारस्वताज्जपात् । (मेरुतन्त्रम्)

११. श्री एकार मातृकापीठ रूपिणी

एं एकपादादेवी - रेवतीदेवी

एं

एकाराख्या रेवती स्यात् दशास्या रुण्डमालिनी ।
रक्ता विशङ्गुजा सिंहवाहना फाल लोचना ॥
करैर्धत्ते चक्र शूल पाश खड्ग कमण्डलान् ।
अक्षसूत्रं च चिन्मुद्रां भुशुण्डीं मुद्गरं वरम् ॥
वामे धत्ते करैश्शंखं भिण्डीन्दुमृग खेटकान् ।
कपालं दहनं शोषं दण्डं चैव गदाऽभयौ ॥

११. श्री एकार मातृकापीठ रूपिणी

एं एकपादादेवी - रेवतीदेवी

एं

एकाराख्या रेवती स्यात् दशास्या रुण्डमालिनी ।
रक्ता विंशद्भुजा सिंहवाहना फाल लोचना ॥
करैर्धत्ते चक्र शूल पाश खड्ग कमण्डलान् ।
अक्षसूत्रं च चिन्मुद्रां भुशुण्डीं मुद्रं वरम् ॥
वामे धत्ते करैश्शंखं भिण्डीन्दुमृग खेटकान् ।
कपालं दहनं शोषं दण्डं चैव गदाऽभयौ ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ए-कारो विजया शक्तिर्भगसंज्ञाभिधायकः ।
पद्मनाभो महेशानि ! प्रोक्तो झिण्डीशनायकः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

ए-कारो वा(ग्भ)स्तवः शक्तिर्झिण्डीशोऽष्टो भगो मरुत् ।
सूक्ष्मभूतोर्ध्वकिशयौ च ज्योत्स्ना श्रद्धा प्रमर्दनः ॥
भयं ज्ञानं कृशा धीरा जह्वा सर्वसमुद्भवः ।
वह्निर्विष्णुर्भगवती कुण्डली मोहिनी रसः ॥
योषिदाधारशक्तिश्च त्रिकोणा ईशसंज्ञकः ।
सन्धिरेकादशी भद्रा पद्मनाभः कुलाचलः ॥

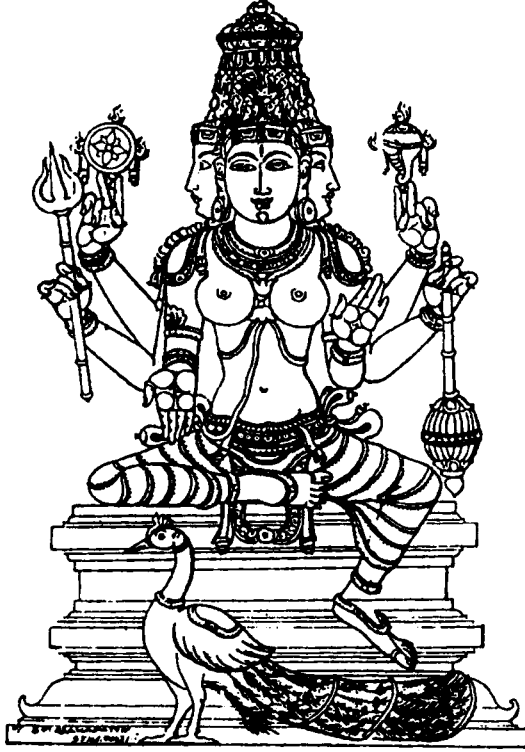
(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

झिण्डीशः पद्मनाभश्च शक्तिर्दक्षः क्षमाऽमृतम् ।
भग ऊर्ध्वं कामरूप ए-कारश्च त्रिकोणकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

एकारजन्म त्रिस्रोते पातिता त्रिवली तव । त्रिधाते वसनं जातं प्राक्पश्चाद्दक्षिणेपतत् । त्रीणि तान्युपपीठानि गृहस्थस्तत्र सिद्धयति । द्विजश्च नेतरो वणो मनवः पौष्टिके स्थिताः । (मेरुतन्त्रम्)

१२. श्री ऐकार मातृकापीठ रूपिणी
ऐं ऐश्वर्यात्मिकादेवी - शुष्करेवतीदेवी
ऐं

ऐकाराख्या शुष्कपूर्वा रेवती त्रिशिराहिता ।
मयूरगा षड्भुजेयं रक्त केशीश्च संवृता ॥
अर्धैर्धत्ते करैश्चक्रं त्रिशूलं च वरं तथा ।
वामैः शंखं गदां गुर्वी करैर्धत्तेऽभयं तथा ॥

१२. श्री ऐकार मातृकापीठ रूपिणी

ऐं ऐश्वर्यात्मिकादेवी - शुष्करेवतीदेवी

ऐं

ऐकाराख्या शुष्कपूर्वा रेवती त्रिशिराहिता ।
मयूरगा षड्भुजेयं रक्त केशैश्च संवृता ॥
अर्धैर्धत्ते करैश्चक्रं त्रिशूलं च वरं तथा ।
वामैः शंखं गदां गुर्वी करैर्धत्तेऽभयं तथा ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ऐ-कारो भौतिकश्चैव दामोदरोऽधराह्वयः ।
अष्टस्वरोऽपि विज्ञेयो हिमपर्वतकन्यके ! ॥

(मन्त्राभिधानम्)

ऐं-लज्जा भौतिकः कान्ता वायवी मोहिनी विभुः ।
दक्षा दामोदरः प्रज्ञाऽधरो विकृतमुख्यपि ॥
क्षमात्मको जगद्योनिः परः परनिबोधकृत् ।
ज्ञानामृता कपर्दी श्रीः पीठेशोऽग्निः समातृकः ॥
त्रिपुरा लोहिता राज्ञी वाग्भवो भौतिकासनः ।
महेश्वरी द्वादशी च विमलश्च सरस्वती ॥
कामकोटी वामजानुरंशुमान् विजया जटा ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

ज्ञानामृतो भौतिकश्च धरा दामोदरस्तथा ।
वागीशो वर्मभरद ऐ-कारस्त्रिपुरस्तथा ॥

(मातृका निघण्टुः)

ऐकारोभूत्कामकोटे नाभिस्तत्र तु तेऽपतत् । तत्र सर्वेपि सिद्धयन्ति काममन्त्रा न संशयः ।
कामनीं त्वां समाराध्य च्छाठिकातीरसङ्गताम् । षोडशस्त्रीसहस्राणां भोगे सामर्थ्यवान्भवेत् ।
चतुर्दिक्षुपपीठानि तत्र जातानि पार्वति । स्थानमप्सरसां तत्र ये मन्त्राः स्त्रीप्रसङ्गिकाः । सर्वे ते
तत्र सिद्धयन्ति क्षिप्रमेव न संशयः । दशनिनापि लभते सिद्धिमिष्टां मनोरमाम् । (मेरुतन्त्रम्)

१३. श्री ओंकार मातृकापीठ रूपिणी

ओंकारा देवी - अश्विनी देवी

ओ

ओंकारा त्वश्विनी देवी रक्तवर्णा षडानना ।

मयूरगाडर्कबाहुः स्यात् धत्ते दक्षेकुशं शरम् ॥

खड्गं पाशं च चिन्मुद्रां दरं च केकरेक्षणा ।

वामे शूलं कार्मुकं च खेटं मुसलमेव च ॥

पुस्तकं चाभयं चैव सर्वशत्रु भयङ्करी ॥

१३. श्री ओंकार मातृकापीठ रूपिणी

ओंकारा देवी - अश्विनी देवी

ओं

ओंकारा त्वश्विनी देवी रक्तवर्णा षडानना ।
मयूरगाडर्कबाहुः स्यात् धत्ते दक्षेकुशं शरम् ॥
खड्गं पाशं च चिन्मुद्रां दरं च केकरेक्षणा ।
वामे शूलं कार्मुकं च खेटं मुसलमेव च ॥
पुस्तकं चाभयं चैव सर्वशत्रु भयङ्करी ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ओ-कारश्चोर्ध्वदन्तश्च सद्योजातश्च सत्यकः ।
वासुदेवो महेशानि ! दन्तो मे परिकीर्तितः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

ओ-कारः सत्यपीयूषौ पश्चिमास्यः श्रुतिः स्थिरा ।
सद्योजातो वासुदेवो गायत्री दीर्घजङ्गकः ॥
आप्यायनी चोर्ध्वदन्तो लक्ष्मीर्वाणी सुखी द्विजः ।
उद्देश्यदर्शकस्तीव्रः कैलासश्च सुधाकरः ॥
प्रणवांशो ब्रह्मसूत्रमजेशः सर्व्वमङ्गला ।
त्रयोदशी दीर्घनासा रतिनाथो दिगम्बरा ॥
त्रैलोक्यविजया प्रज्ञा प्रीतिर्बीजादिकर्षिणी ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

सद्योजातो वासुदेवो रुद्रो दन्तस्त्रिमात्रकः ।
आप्यायनी मन्त्रनाथ ओ-कारो नगसंज्ञकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

ओकारोभूच्च कैलासे हिमाचलनगोदरे । अंगुल्यः पतितास्तत्र पर्वभिर्लिङ्गताङ्गताः । करमालिकया तत्र ययं मन्त्रं जपेद्विजः । पुरश्चरणमात्रेण तुष्टा भवति देवता । (मेरुतन्त्रम्)

१४. श्री औंकार मातृकापीठ रूपिणी

औं औषधादेवी - अघोरदेवी

औं

औंकाराख्या ह्यघोरेयं कराली दीर्घ जिह्विका ।
एकचक्रा वक्रनेत्रा भ्रुकुटी कुटिलेक्षणा ॥
नीलमेघ निभा रौद्री भेरंडवर वाहना ।
षड्भुजार्धकरैः धत्ते शूलं खड्गं वरं तथा ॥
गदां खेटाभयान् वामे दधाना च महोदरी ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

औं-कारो मनुराख्यातो दन्तान्तोऽधोरदाह्वयः ।
सङ्कर्षणोऽपि देवेशि ! कथितोऽनुग्रहेश्वरः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

औं-कारः शक्तिको नादस्तैजसो वामजह्वकः ।
मणिबन्धो ग्रहेशश्च शङ्कुर्वर्णः सदाशिवः ॥
अधोदन्तश्च कण्ठोष्ठौ सङ्कर्षणः सरस्वती ।
आज्ञा चोर्ध्वमुखी शान्तो व्यापिनी प्रकृतः पयः ॥
अनन्ता ज्वालिनी व्योमा चतुर्दशी रतिः प्रियः ।
नेत्रमात्माकर्षिणी च ज्वाला मालिनिका भृगुः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

सङ्कर्षणोऽनुग्रहेशो मुरारिव्यापिनी तथा ।
अधोदन्तगतो मायी नृसिंहाङ्गं तथौस्वरः ॥

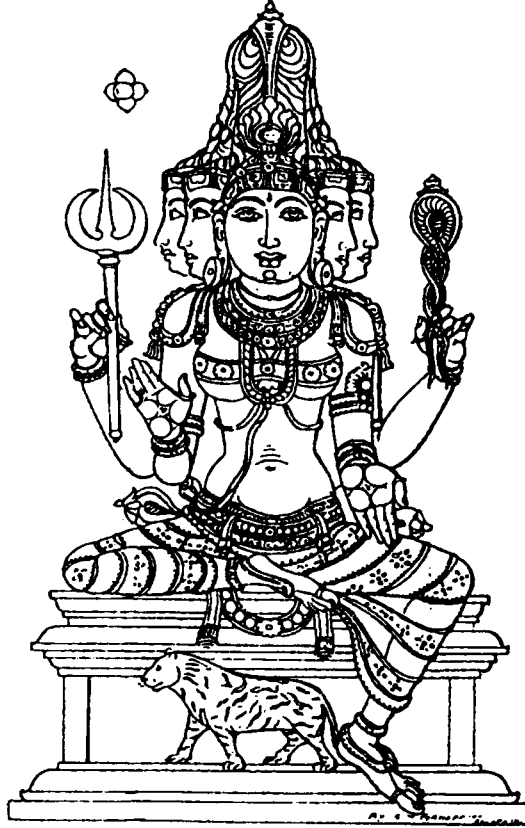
(मातृका निघण्टुः)

औंकारस्य समुत्पत्तिर्भृगुपीठेऽभवत्पुरा । तत्र ते पतिता दन्तास्तत्पीठं महदद्भुतम् । समस्ता
वैदिका मन्त्राः कल्पोक्ताश्च स्वरूपतः । तत्र तिष्ठन्ति सेवातस्सद्यःसिद्धा भवन्ति हि । (मेरुतन्त्रम्)

१५. श्री अंकार मातृकापीठ रूपिणी

अं अम्बिका देवी - अञ्जना देवी

अं

अञ्जनाभाञ्जनादेवी पञ्चास्या जरठा कृशा ।

महोदरी महाव्याघ्र वरवाहनमास्थिता ॥

चतुर्भुजा शूलपाश वराभय करा मता ॥

१५. श्री अंकार मातृकापीठ रूपिणी

अं अम्बिका देवी - अञ्जना देवी

अं

अञ्जनाभाञ्जनादेवी पञ्चास्या जरठा कृशा ।
महोदरी महाव्याघ्र वरवाहनमास्थिता ॥
चतुर्भुजा शूलपाश वराभय करा मता ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

अनुस्वारश्च बिन्दुश्च दण्डो दण्डी वियद्विदुः ।
प्रद्युम्नश्चाक्रश्चापि शीर्षश्च मरणं प्रिये ! ॥

(मन्त्राभिधानम्)

अङ्गारश्चक्षुषी दन्तो घटिका समगुह्यकः ।
प्रद्युम्नः श्रीमुखी प्रीतिर्बीजयोनिर्वृषध्वजः ॥
परं शशी प्रमाणीशः सोमो बिन्दुः कलानिधिः ।
अक्रूरश्चेतना नादः पूर्णा दुःखहरः शिवः ॥
शिरः शम्भुर्नरेशश्च सुखदुःखप्रवर्तकः ।
पूर्णिमा रेवती शुद्धः कन्याचररविर्वियत् ॥
अमृताकर्षिणी शून्यं विचित्रा व्योमरूपिणी ।
केदारो रात्रिनाथश्च कुब्जिका चैव बुद्बुदः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

अक्रूरो व्योमरूपश्च प्रद्युम्नश्चन्द्रसंज्ञकः ।
अनुस्वारस्तथा बिन्दुरङ्गारश्च शिरोगतः ॥

(मातृका निघण्टुः)

अन्तु केदारसम्भूतं दक्षं करतलं तव । पतितं तत्र पीठे तु सिद्धयः करसंस्थिताः । तस्य दक्षे चोपपीठमगस्त्याश्रमसंज्ञितम् । कङ्कणं पतितं तत्र सर्वसिद्धिविधायकम् । तत्पञ्चान्मुद्रिकायास्ते जातं तत्पीठमद्भुतम् । इन्द्राक्षी नाम यत्तत्र सेन्द्रेणोपासिता पुरा । त त्यश्चाद्रेवतीतीरे पतिता बलयस्तव । पतितोपि विमुच्येत राजराजेश्वरीति च । वामाचारेण तत्रापि सिद्धिस्तूर्णं प्रजायते । जपादेव तु यक्षिण्यास्तत्र स्युर्दृष्टिगोचराः । (मेरुतन्त्रम्)

१६. श्री अःकार मातृकापीठ रूपिणी

अः अक्षरादेवी - अजादेवी

अः

अः काराख्या त्वजा देवी त्रिशिरा च त्रिलोचना ।

रक्त पीताम्बरा क्रूरतरक्षुवरवाहना ॥

षड्भुजा शूल पट्टासि वरदान करान्विता ।

वामेकुश महाखेटाभयान्धत्ते करैः क्रमात् ॥

१६. श्री अःकार मातृकापीठ रूपिणी

अः अक्षरादेवी - अजादेवी

अः

अः काराख्या त्वजा देवी त्रिशिरा च त्रिलोचना ।

रक्त पीताम्बरा क्रूरतरक्षुवरवाहना ॥

षड्भुजा शूल पट्टासि वरदान करान्विता ।

वामेकुश महाखेटाभयान् धत्ते करैः क्रमात् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

विसर्गः सर्ग आख्यातो विषद्विषममानसः ।

अनिरुद्धो महासेनः कलाज्ञोऽपि रमापि च ॥

(मन्त्राभिधानम्)

अःकण्ठको महासेनः कला पूर्णामृता हरिः ।

इच्छा भद्रा गणेशश्च रतिर्विद्या सुखं सुखम् ॥

द्विविन्दूरसना सोमोऽनिरुद्धो दुःखसूचकः ।

द्विजिह्वः कुण्डलं वक्त्रं सर्गः शक्तिर्निशाकरः ॥

सुन्दरी सुयशा नन्दा गणनाथो महेश्वरः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

अनन्तश्च महासेनोऽनिरुद्धो रसवर्णकः ।

कन्यास्तननिभः सर्गो विसर्गश्चान्तिप्रस्वरः ॥

(मातृका निघण्टुः)

अःकारोभूच्चन्द्रपुरे पतितो वामगण्डकः । तत्र सर्वेपि मनवस्सिद्धयन्त्यत्र न संशयः । (मेरुतन्त्रम्)

१७. श्री ककार मातृकापीठ रूपिणी

कं कालरात्री देवी - भूतविन्यासिनी

कं

भूतविन्यासिनी शुभ्रा गजारूढा चतुर्भुजा ।
त्रिशूलं च वरं दक्षे वामेंकुशमथाऽभयम् ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

कःक्रोधीशो मुखं चक्री व्रतदेवः सुरो रविः ।

(मन्त्राभिधानम्)

कः क्रोधीशो महाकाली कामदेवः प्रकाशकः ।
कपालतेजसी शान्तिर्वासुदेवो जयाऽनलः ॥
चक्री प्रजापतिः सृष्टिर्दक्षस्कन्दो विशाम्पतिः ।
अनन्तः पार्थिवो विन्दुस्तापिनी परमार्थकः ॥
वर्गाद्यश्च(मु) सुखं ब्रह्मा स(सु)खाम्भोधिः शिरो जलम् ।
माहेश्वरी तुलापुष्पं मङ्गलश्ररणं करः ॥
नित्या कामेश्वरी मुख्यः कामरूपो गजेन्द्रकः ।
श्रीपुरं रमणो वङ्गकुसुमा परात्मकः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

क्रोधीशो धातृसंज्ञश्च चक्री सृष्टिः करादिगः ।
वर्गादिर्माया देवेशः क-कारः कामगः स्मृतः ॥

(मातृका निघण्टुः)

श्रीपीठे तु ककारो भून्मस्तकं पतितं तव । प्रायस्तत्र सपापानां गमनं दुर्लभं कलौ । समस्ताः शक्तयो यत्र रमन्ते निशि चेच्छया । अप्रमत्तं न बाधन्ते विधर्मं भक्षयन्ति च । कर्णाभरणमतो जातमुपपीठं तु पूर्वतः । ब्राह्मी तत्र स्थिता शक्तिर्ब्रह्म- विद्याप्रकाशिका । कर्णाधारणा- द्रह्मिकोणेभदुपपीठकम् । माहेश्वरी तत्र शक्तिर्मुखशुद्धकरा मता । पत्रवल्पस्तु तद्दक्षे पतितास्ते तदाभवत् । उपपीठं तत्र शक्तिः कौमारी जयकारिणी । कण्ठमाला तु नैर्ऋत्यां पतिता चोपपीठकम् । वैष्णव्यावस्थितं जातमिन्द्रजाले सुसिद्धिदम् । नासामुक्ता तु तत्पश्चात्पतिता चोपपीठकम् । वाराहचधिष्ठितं जातं शत्रुमर्दन- कारकम् । मस्त काभरणं वायौ पतितं चोपपीठकम् । चामुण्डाधिष्ठितं जातं क्षुद्रदैवतसिद्धिदम् । केशाभरणतस्तेभूदेशान्यामुपपीठकम् । अधिष्ठितं महालक्ष्म्या सूक्तानां तत्र सिद्धये । (मेरुतन्त्रम्)

१८. श्री खकार मातृकापीठ रूपिणी

खं खण्डिता देवी-खद्योतिनी देवी

खं

खञ्जरीटस्थिता पीता त्रिशिरा च त्रिशूलिनी ।

खाख्या खद्योतिनी खड्ग वराभयाकरा मता ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

खश्चण्डो देवि ! चण्डेश ऋद्धिश्चैव तथा गदी ।

(मन्त्राभिधानम्)

खः प्रचण्डः कामरूपी ऋद्धिर्व्वह्निः सरस्वती ।

आकाशमिन्द्रियं दुर्गा चण्डीशस्तापिनी गुरुः ॥

शिखण्डी दन्तजातीशः कफोनिर्गुरुतो यतिः ।

शुभाग्नेया चण्डलिङ्गो जनव्याहारखड्गकौ ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

ऋद्धिर्गदी च चण्डेशः खेटो दक्षिणकूर्परः ।

कैटभश्चैव मातङ्गः संहारः खार्णकः स्मृतः ॥

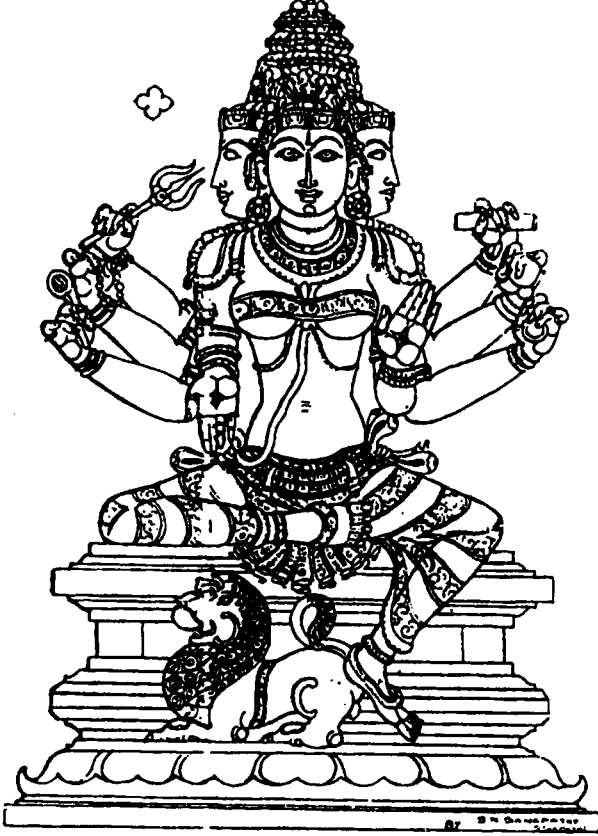
(मातृका निघण्टुः)

खकारोभूतयोङ्कारे क्षेत्रे चामरकण्टके । त्वद्वाहुपतनात्पीठो नर्मदाधिष्ठितोऽभवत् । तत्र सर्वैर्मुनिवैः
प्रणतैः समुपासकैः । कृतं महत्तपो जाता जीवन्मुक्ता महर्षयः । तदुत्तरे चोपपीठं
कञ्चुकीपतनादभूत् । ज्योतिष्मत्या निवासोसौ ज्योतिर्मन्त्रप्रकाशतः । वक्षो निपतितं तत्र जातं
पीठं महान्द्रुतम् । विख्यातो ज्वालया तत्र बहिना च तपः कृतम् । स देव मुखतां प्राप्तः
स्थितस्तस्योपपीठके । ज्वालामुखीति विख्यातं स बहिर्देवतामुखम् । पुरश्चर्य्योक्तद्रव्यस्य
पुरश्चरणसंख्यया । तत्र होमः प्रकर्तव्यो मन्त्रसिद्धिः प्रजायते । (मेरुतन्त्रम्)

१९. श्री गकार मातृकापीठ रूपिणी

गं गायत्री देवी - धूम्रा देवी

गं

गाख्या धूम्रा चतुर्वक्त्रा सिंहस्थाष्टभुजा मता ।
धूम्राभा दक्षिणे धत्ते शूलं पाशं शुकं वरम् ।
वामे तु पुस्तकं कुण्डीम् कपालम भयं क्रमात् ॥

१९. श्री गकार मातृकापीठ रूपिणी

गं गायत्री देवी - धूम्रा देवी

गं

गाख्या धूम्रा चतुर्वक्त्रा सिंहस्याष्टभुजा मता ।
धूम्राभा दक्षिणे धत्ते शूलं पाशं शुकं वरम् ।
वामे तु पुस्तकं कुण्डीम् कपालमभयं क्रमात् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ग-कारो देवि ! शारङ्गी स्मृतिः पञ्चान्तकोऽपि च ।

(मन्त्राभिधानम्)

गो गौरी गौरवो गङ्गा गणेशो गोकुलेश्वरः ।
शार्ङ्गी पञ्चान्तको गाथा गन्धर्वः सर्वगः स्मृतिः ॥
सर्वसिद्धिः प्रभा धूम्रा द्विजाख्यः शिवदर्शनः ।
विश्वात्मा गौः पृथग्रूपा बालबद्धस्त्रिलोचनः ॥
गीतं सरस्वती विद्या भोगिनी नन्दनो धरा ।
भोगवती च हृदयं ज्ञानं जालन्धरो लवः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

स्मृतिः पञ्चान्तकः शार्ङ्गी गणेशो मणिबन्धगः ।
गोमुखो गजकुम्भश्च ग-कारः सिंहसंज्ञकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

गोरक्षेणतु तत्रैव प्राप्तं सिद्धचटकं पुरा । दर्शनादेव तन्नृणां सर्वसिद्धिविधायकम् । (मेरुतन्त्रम्)

२०. श्री घकार मातृकापीठ रूपिणी

घं घण्टाकर्षिणी देवी

घं

कृष्ण वर्णा घरूपाच सूकरास्या कृशोदरी ।
षड्भुजा शूलखट्वांगवरान् दक्ष भुजैः क्रमात् ।
वामे खड्गं तथा खेटं अभयं शत्रुभञ्जिनी ॥

२०. श्री घकार मातृकापीठ रूपिणी

घं घण्टाकर्षिणी देवी

घं

कृष्ण वर्णा घरूपाच सूकरास्या कृशोदरी ।
षड्भुजा शूलखट्वांगवरान् दक्ष भुजैः क्रमात् ।
वामे खड्गं तथा खेटं अभयं शत्रुभञ्जिनी ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

घ-कारश्च महेशानि ! खड्गौ चैव शिवोत्तमः ।

(मन्त्राभिधानम्)

घः खड्गी घुर्घुरो घण्टी घण्टीशस्त्रिपुरान्तकः ।
वायुः शिवोत्तमः सत्यं किङ्किणी घोरनादकः ॥
मरीचिर्वरुणो मेधा कालरूपी च दाम्भिकः ।
लम्बोदरा ज्वालमूलं नन्देशो हननं ध्वनिः ॥
त्रैलोक्यविद्या संहर्ता कामाख्यमनघामयः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

खड्गी शिवोत्तमो मेधा दक्षिणाङ्गुलिमूलकम् ।
घनो घनस्वरश्चैव घ-कारो डादिमः स्मृतः ॥

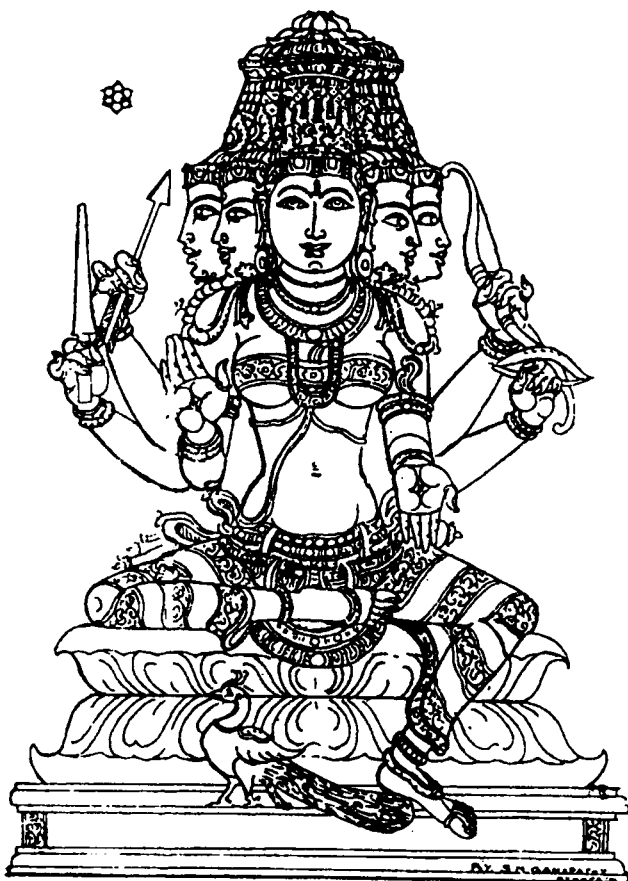
(मातृका निघण्टुः)

मालवं तु घकारस्य वामस्कन्धोत्र संस्थितः । उपासितं तु गन्धर्वैः रागज्ञान- कसञ्जितम् ।
(मेरुतन्त्रम्)

२१. श्री डकार मातृकापीठ रूपिणी

डं डारणा देवी - अरुन्धती शक्तिः

डं

अनन्त शक्ति - देवेशी रक्ता बर्हिण वाहना ।

षडाननेषुचापासि खेट दानाभयान्विता ॥

२१. श्री ङकार मातृकापीठ रूपिणी

ङं डाणां देवी - अरुन्धती शक्तिः

ङः

अनन्त शक्ति - देवेशी रक्ता बर्हिण वाहना ।
षडाननेषुचापासि खेट दानाभयान्विता ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ङ-कारश्चैव रुद्रश्च शङ्गी चैव वरानने ! ॥

(मन्त्राभिधानम्)

ङःशङ्गी भैरवश्चण्डो बिन्दूत्तंसः शिशुप्रियः ।
एकरुद्रो दक्षनखः स्वर्परो विषयस्पृहा ॥

कान्तिः श्वेताह्वयो धीरो द्विजात्मा ज्वालिनी वियत् ।
मन्त्रशक्तिश्च मदनो विघ्नेशी चात्मनायकः ॥

एकनेत्रो महानन्दो दुर्द्धरश्चन्द्रमा यतिः ।
शिवयोषा नीलकण्ठः कामेशी च मयांशुकौ ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

शङ्ककौरुद्रकान्तिश्च दक्षाङ्गुल्यग्रसंस्थितः ।
ह्रीबवक्त्रश्च भद्रेशो ङ-कारश्चानुनासिकः ॥

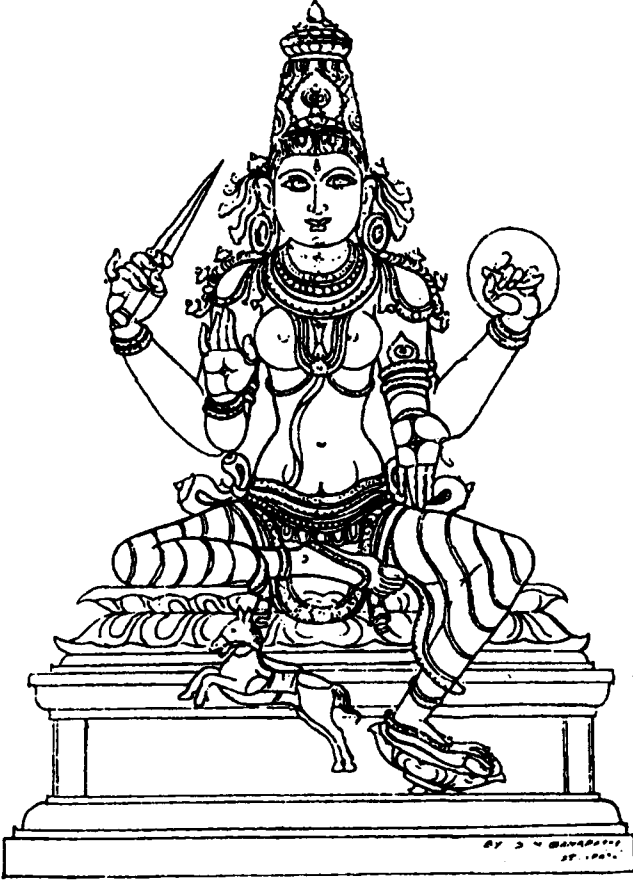
(मातृका निघण्टुः)

कुलान्तके ङकरोभूत्कक्षो निपतितस्तव । द्वेषोच्चाटनमृत्यूनां प्रयोगास्तत्र सिद्धिदाः । (मेरुतन्त्रम्)

२२. श्री चकार मातृकापीठ रूपिणी

चं चण्डा देवी - सुषुमा देवी

चं

सुषुमा चैकवक्त्रैषा हयारूढा चतुर्भुजा ।

खड्गखेट धरा चाख्या वराभयकरा शुभा ॥

२२. श्री चकार मातृकापीठ रूपिणी

चं चण्डा देवी - सुषुमा देवी

चं

सुषुमा चैकवक्त्रैषा हयारूढा चतुर्भुजा ।

खड्गखेट धरा चारूया वराभयकरा शुभा ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

च-कारः कूर्चसंज्ञः स्यात् कथितश्च प्रिये ! हली ॥

(मन्त्राभिधानम्)

चः पुष्करो हली वाणी चात्मशक्तिः सुदर्शनः ।

चतुर्मुण्डधरश्चैव महिषाचारसम्बिनी ॥

एकरूपो रुचिः कूर्मश्चामुण्डा दीर्घबाहुकः ।

वामबाहुर्मूलमाया चतुर्मूर्तिस्वरूपिणी ॥

दयितश्च द्विनेत्रश्च लक्ष्मीस्त्रितयलोचनः ।

चन्दनं चन्द्रमा दैवञ्चेतना वृश्चिको बुधः ॥

देवी कीटमुखीच्छात्मा कौमारी पूर्वफलगुणी ।

अनङ्गमेखला वायुर्मैदिनी च कुलावती ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

हली कूर्मेश्वरो लक्ष्मीर्बामबाहुर्दिशस्तथा ।

चित्ताचारी चञ्चलश्च च-कारः स स्मृतो बुधैः ॥

(मातृका निघण्टुः)

कोट्टके च चकारोभृद्दामकक्षः प्रतिष्ठितः । लब्धा तु राक्षसैस्तत्र सिद्धिर्देवजयाभिधा । (मेरुतन्त्रम्)

२३. श्री छकार मातृकापीठ रूपिणी

छं छयार्ता देवी - निर्जरा देवी

छं

छनिर्झरारुन्धतीयं पीता मर्कटवाहना ।

त्रिशूलं क्षुरिकां पाशं खेटं च दधती शुभा ॥

२३. श्री छकार मातृकापीठ रूपिणी

छं छयार्ता देवी - निर्जरा देवी

छं

छनिर्झरारुन्धतीयं पीता मर्कटवाहना ।

त्रिशूलं क्षुरिकां पाशं खेटं च दधती शुभा ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

छ-कारो मुषली ज्ञेय एकनेत्रश्च शैलजे ! ।

(मन्त्राभिधानम्)

छ-श्चन्दनं सुषुम्ना च पशुः पशुपतिर्मतिः ।

निर्मलं तरलं वह्निर्भूतमात्रा विलासिनी ॥

एकमात्रा च वृषली द्विशिरा वामकूर्परः ।

गोकर्णा लाङ्गली वामः कामकर्त्ता सदाशिवः ॥

माता निशाचरः पायुर्व्विक्षतः स्थितिशब्दकः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

एकनेत्रश्च मुषली वामकूर्परगोद्युतिः ।

त्रिविन्दुकस्तथाचारी छ-कारः प्रेक्षकाभिधः ॥

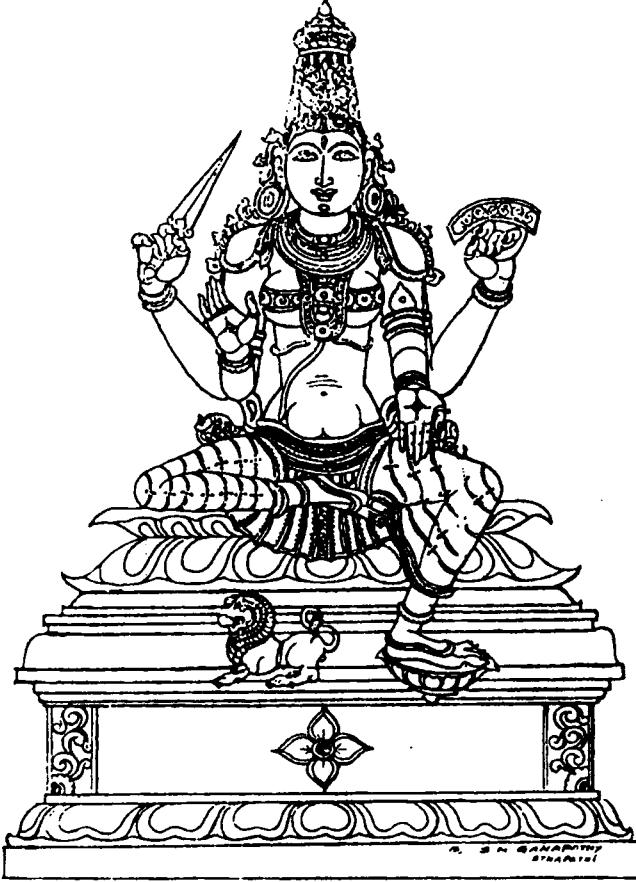
(मातृका निघण्टुः)

छकारस्य समुत्पत्तिर्गोकर्णे परिकीर्तिता । जठरं पतितं यत्र तच्च पीठं महाद्भुतम् । (मेरुतन्त्रम्)

२४. श्री जकार मातृकापीठ रूपिणी

जं जया देवी - भोगदा देवी

जं

जो भोगदा हि रक्तास्यात् त्रिणेत्रा सिंहवाहना ।
चतुर्भुजा खड्ग खेट वराऽभय करान्विता ॥

२४. श्री जकार मातृकापीठ रूपिणी

जं जया देवी - भोगदा देवी

जं

जो भोगदा हि रक्ता स्यात् त्रिणेत्रा सिंहवाहना ।
चतुर्भुजा खड्ग खेट वराभय करान्विता ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

जःशिवोऽर्चिर्महेशानि ! शूली च चतुराननः ।

(मन्त्राभिधानम्)

जः शवो वानरः शूली भोगदा विजया स्थिरा ।
ललदेवो जयो जेता धातकी सुमुखी विभुः ॥

लम्बोदरी स्मृतिः शाखा सुप्रभा कर्तृका धरा ।
दीर्घबाहूरुचिर्हंसो नन्दी तेजः सुराधिपः ॥

जवनो वेगिता वामो मानवाक्षः सदात्मकः ।
हन्मारुतेश्वरो वेगी चामोदो मदविह्वलः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

स्थिरो जयन्तो जयजः शूली च चतुराननः ।
मणिवन्धगतो वामो ज कारो जपको मतः ॥

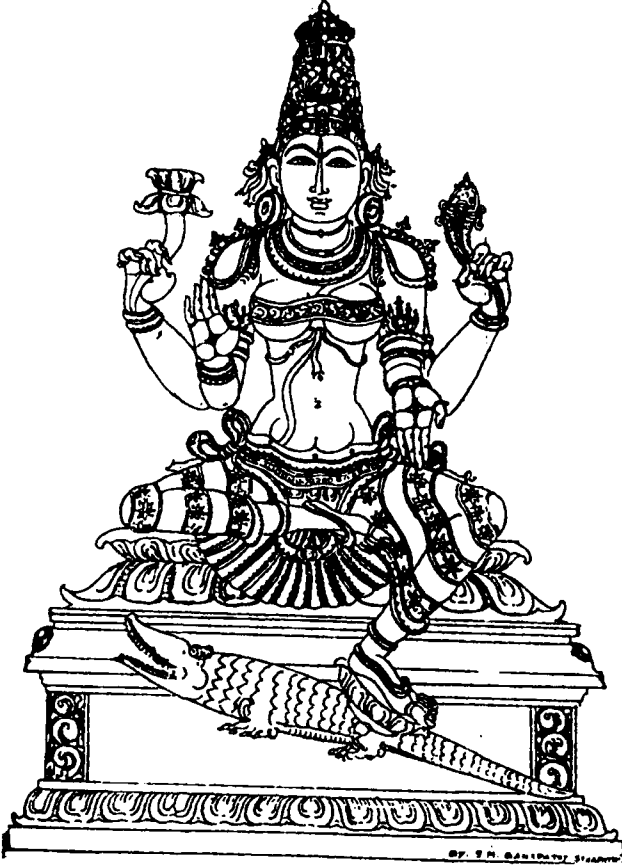
(मातृका निघण्टुः)

मातुरेऽवरसञ्ज्ञो यो जकारस्तत्र ते वलिः । प्रथमा पतिता पीठं शिवमन्त्रप्रकाशकम् । (मेस्तन्त्रम्)

२५. श्री झकार मातृकापीठ रूपिणी

झं झकारिणी देवी - निर्झरनदी देवी

झं

झो निर्झरनदी देवी शरन्मेघनिभांजुजा

पाशं वराऽभयौ धत्ते नक्रस्था शुभदा नृणाम् ।

२५. श्री झकार मातृकापीठ रूपिणी

झं झङ्कारिणी देवी - निर्झरनदी देवी

झं

झो निर्झरनदी देवी शरन्मेषनिभांबुजा
पाशं वराभयौ धत्ते नक्रस्था शुभदा नृणाम् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

झः पाशी स्यादजेशश्च ज-कारः सर्व्वकोऽङ्कुशी ।

(मन्त्राभिधानम्)

झो झङ्कारी गुहो झञ्जावायुः सत्यः षडुन्नतः ।
अजेशो द्राविणी नादः पाशी जिह्वा जलं स्थितिः ॥

विराजेन्द्रो धनुर्हस्तः कर्कशो नादजः कुजः ।
दीर्घबाहुर्बलो रूपमाकन्दितः सुचञ्चलः ॥

दुर्मूर्खो नष्ट आत्मा च विकटा कुचमण्डलम् ।
कलहंसप्रिया वामा अङ्गुलीमध्यपर्व्वकः ॥
दक्षहा साट्टहासश्च पापात्मा व्यञ्जनं स्वरः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

स्थितिः पाशी तथाहेशो वामाङ्गुलितलस्थितः ।
स्वस्तिकं खण्डसंज्ञश्च झ-कारो जान्तसंज्ञकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

अट्टहासं झकारस्य स्थानं तत्र परा वलिः । पतिता तद्रूपेशस्य मन्त्रसिद्धिकरं मतम् । (मेरुतन्त्रम्)

२६. श्री जकार मातृकापीठ रूपिणी
अं ज्ञानरूपा देवी - प्रबोधिनी देवी

अं

जाख्या प्रबोधिनी शुभ्रा सिंहस्था चित्स्वरूपिणी ।
त्रिशूलांबुज चिन्मुद्राऽभयान्वित करा शुभा ॥

२६. श्री जकार मातृकापीठ रूपिणी

अं ज्ञानरूपा देवी - प्रबोधिनी देवी

अं

वाख्या प्रबोधिनी शुभ्रा सिंहस्था चित्स्वरूपिणी ।

त्रिशूलांबुज चिन्मुद्राऽभयान्वित करा शुभा ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

मूले उपलब्धिः नास्ति ।

(मन्त्राभिधानम्)

ज-कारो बोधिनी विन्धा कुण्डली म(सु)खदो वियत् ।

कौमारी नागविज्ञानी सव्याङ्गुलनखो बकः ॥

सर्वेशशूर्णिता बुद्धिः स्वर्गात्मा घर्घरध्वनिः ।

धर्मैकपादौ सुमुखी विरजा चन्दनेश्वरी ॥

गायनः पुष्पधन्वा च वागात्मा च वराक्षिणी ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

वामाङ्गुल्यग्रतः सिद्धिरङ्गुशः सर्वसंज्ञकः ।

ज्ञप्रियो ह्यनुनासश्च ज-कारश्च निरञ्जनः ॥

(मातृका निघण्टुः)

विरजस्तु जकारस्य स्थानं तत्र परा वलिः । समस्तविष्णुमन्त्राणां तत्र सिद्धिरद्वरतः । (मेरुतन्त्रम्)

२७. श्री टकार मातृकापीठ रूपिणी

टं टङ्कहस्ता देवी - धारिणी देवी

टं

टाख्या च धारिणी देवी शूल टंकवराऽभयान् ।

धत्ते मत्त मतंगस्था पाटलाभा सितांशुका ॥

२७. श्री टकार मातृकापीठ रूपिणी

टं टङ्कहस्ता देवी - धारिणी देवी

टं

टाख्या च धारिणी देवी शूल टंकवराऽभयान् ।
धत्ते मत्त मतंगस्था पाटलाभा सितांशुका ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ट-कारो देवि ! सोमेशो मुकुन्दश्च प्रकीर्तितः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

ट-ष्टङ्कारः कपाली च सोमजा खेचरी ध्वनिः ।
मुकुन्दो विनदा पृथ्वी वैष्णवी वारुणी नवः ॥

दक्षाङ्गकार्द्धचन्द्रौ च जरा भूतिः पुनर्भवः ।
वृहस्पतिर्धनुश्चित्रा प्रमदा विमला कटिः ॥
राजगिरिर्महाधनुर्घ्राणात्मा सुमुखो मरुत् ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

जरा मुकुन्दः सोमेशो दक्षपादादिगो मुखम् ।

गजाङ्कुशश्च बालेन्दुरमृताद्यष्ट-कारकः ॥

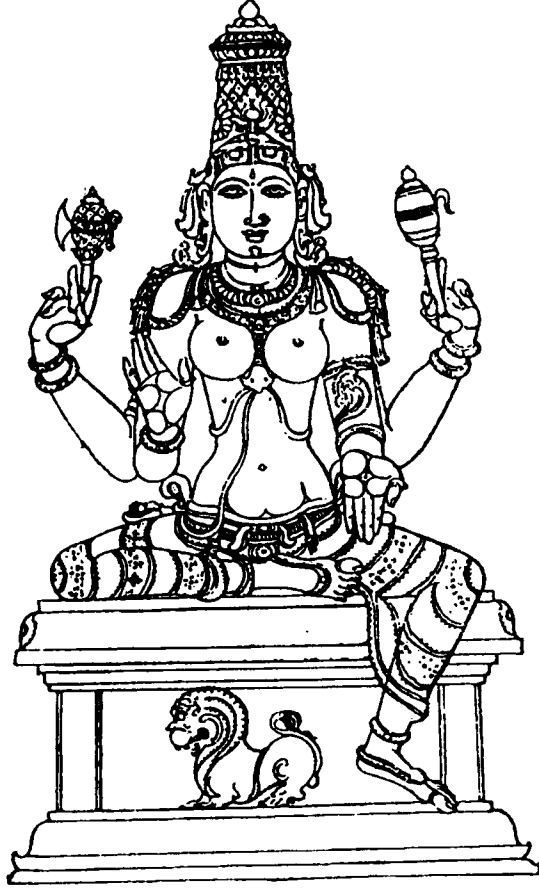
(मातृका निघण्टुः)

टस्योत्पत्ती राजगृहे बस्तिपातस्तु तत्र ते । तदधस्तात्क्षुद्रघण्टा पतिता चोपपीठकम् ।
तद्घण्टिकाभिधं प्रोक्तमिन्द्रजालं प्रसिद्धचति । उपवेदार्थनिष्पत्तिर्भविद्राजगृहे तथा । (मेरुतन्त्रम्)

२८. श्री ठकार मातृकापीठ रूपिणी

ठं ठङ्गारिणी देवी - क्रिया सरस्वती देवी

ठं

क्रिया सरस्वती ठाख्या टंकांकुश वराभयान् ।

धत्ते सिंह वरारूढा चैकवक्त्रारुणा मता ॥

२८. श्री ठकार मातृकापीठ रूपिणी

ठं ठङ्कारिणी देवी - क्रिया सरस्वती देवी

ठं

क्रिया सरस्वती ठाख्या टंकांकुश वराभयान् ।

धत्ते सिंह वरारूढा चैकवक्त्रारुणा मता ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ठ-कारो लाङ्गली चन्द्रो नन्दयोनिर्नगात्मजे ! ।

(मन्त्राभिधानम्)

ठः शून्यं मञ्जरी बीजं पाणिनी लाङ्गली क्षयः ।

वनजो नन्दनो जिह्वा सुमञ्जुघूर्णनं सुधा ॥

वर्तुलः कुण्डलं वह्निरमृतं चन्द्रमण्डलः ।

दक्षजानूरुभावश्च देवभक्षो बृहद्धनिः ॥

एकपादो विभूतिश्च ललाटं सर्वमित्रकः ।

वृषघ्नो नलिनी विष्णुर्महेशो ग्रामणीः शशी ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

लाङ्गलीशो नदङ्गश्च पालिनी च कमण्डलुः ।

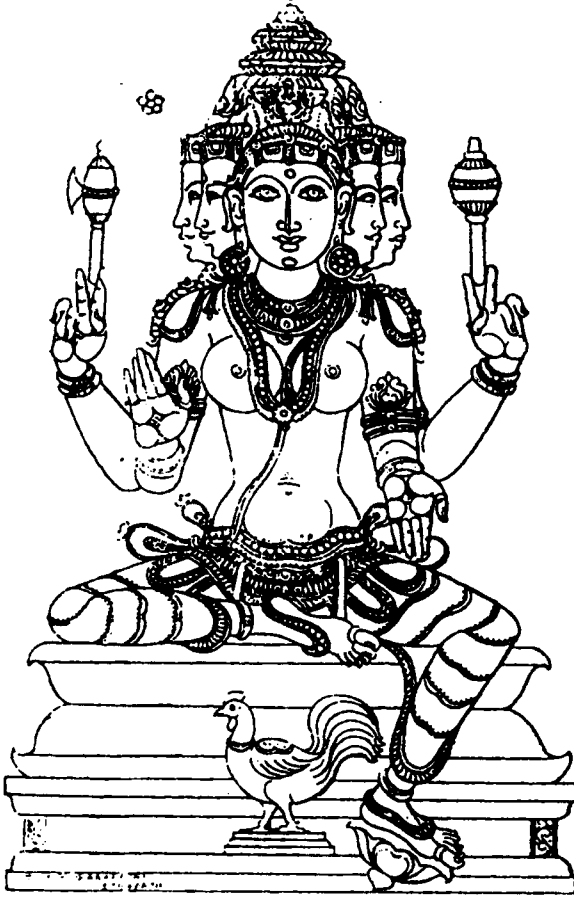
दक्षजानुरतः स्थायी ठ-कारः स्थविरः स्मृतः ॥

(मातृका निघण्टुः)

महापथे ठकारोभून्नितम्बः पतितस्तव । जातिदुष्टैर्द्विजैस्तत्र स्वशरीरं समर्पितम् । प्राप्य जन्मान्तरं तैस्तु वेदमार्गप्रलुंपकाः । अघोराद्याः कलौ मार्गाश्चालिता देहसौख्यदाः । (मेरुतन्त्रम्)

२९. श्री डकार मातृकापीठ रूपिणी
डं डमरी देवी - डकारिणी देवी

डं

डकारिणी पञ्चवक्त्रा सिता टंक गदा धरा ।
चतुर्बाहुः कुक्कुटस्था वराभयकरा च सा ॥

२९. श्री डकार मातृकापीठ रूपिणी

डं डामरी देवी - डकारिणी देवी

डं

डकारिणी पञ्चवक्त्रा सिता टंक गदा धरा ।

चतुर्बाहुः कुक्कुटस्था वराभयकरा च सा ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ड-कारश्च महेशानि ! खड्गाद्धाकारसंज्ञकः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

डः स्मृतिर्दारुको नन्दिरूपिणी योगिनी प्रियः ।

कौमारी शङ्करस्त्रासस्त्रिवक्त्री नदको ध्वनिः ॥

दुरूहो जटिलो भीमा द्विजिह्वः पृथिवी सती ।

कोलगिरिः क्षमा शान्तिर्नाभिः स्वाती च लोचनम् ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

नन्दी क्षान्तिर्द्वारकश्च चामरी दक्षगुल्फगः ।

व्याघ्रपादः शुभांग्रिश्च ड-कारो भौमजः स्मृतः ॥

(मातृका निघण्टुः)

डकारोऽभूत्कोल्लगिरौ जघनं पतितं तव । समस्तवनदेवानां तत्र सिद्धिरदूरतः । एलापुरे (मेरुतन्त्रम्)

३०. श्री ढकार मातृकापीठ रूपिणी

ढं ढङ्कारिणी देवी - श्रीघना देवी

ढं

ढरूपिणी श्रीघनाख्या पञ्चवक्त्रा मयूरगा ।
तटिद्गौरी करैर्यत्ते शूल टंकवरा भयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ढ-कारश्चार्द्धनारीशो नवश्च परमेश्वरि !।

(मन्त्राभिधानम्)

ढो ढक्का निर्णयः पूर्वो यक्षेशश्च नदेश्वरः ।
अर्द्धनारीश्वरस्तोयमीश्वरी त्रिशिखी नवः ॥

दक्षपादाङ्गुलेर्मूलं सिद्धिदण्डो विनायकः ।
प्रहासस्त्रिभवा ऋद्धिर्निर्गुणो निधनं ध्वनिः ॥

विघ्नेशः पालिनी त्वक् कधारिणी क्रोडपुच्छकः ।
एलापुरं त्वगात्मा च विशाखा श्रीर्मनो रतिः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

ईश्वरश्चार्द्धनारीशो नरः शङ्कान्तराकृतः ।
दायादोऽङ्गुलमूलश्च ढ-श्च सङ्कोचकारकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

ढकारोभूद्दक्षोरुः पतितस्तव । (मेरुतन्त्रम्)

३१. श्री णकार मातृकापीठ रूपिणी

णं णार्णा देवी - अनन्तशक्तिः देवी

णं

णोऽनन्त शक्ति देवेशी रक्ता बहिण वाहना ।

एक वक्त्रा शूल शक्ति वराभय करा शुभा ॥

३१. श्री णकार मातृकापीठ रूपिणी

णं णारणां देवी - अनन्तशक्तिः देवी

णं

णोऽनन्त शक्ति देवेशी रक्ता बर्हिण वाहना ।

एक वक्त्रा शूल शक्ति वराभय करा शुभा ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ण-कारश्चाप्युमाकान्तो विज्ञेयो नरजित् प्रिये ! ।

(मन्त्राभिधानम्)

णो निर्गुणो रतिर्ज्ञानं जृम्भनः पश्चिवाहनः ।

जया शम्भुर्नरकजित् निष्कला योगिनी प्रियः ॥

द्विमुखं कोटवी श्रोत्रं समुद्धिब्वोधिनी मता ।

पटः, (राघवः) शङ्किनी वीरो नारायणश्च निर्णयः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

उमाकान्तो नरकजिद्रतिर्दक्षपदाग्रगः ।

निर्वाणस्त्रिगुणाकारस्त्रिरेखो णः समीरितः ॥

(मातृका निघण्टुः)

कालेश्वरे णकारोभूद्दामोरुः पतितस्तव । मृत्युञ्जयायुष्करणमन्त्राः सिद्धयन्ति तत्र तु ।

(मेरुतन्त्रम्)

३२. श्री तकार मातृकापीठ रूपिणी

तं तमस्या देवी - सरस्वती देवी

तं

ताख्या सरस्वती शुभ्रा सित पद्माननांशुका ।

एक वक्त्रा करैर्यत्ते वीणा तन्त्री वराऽभयान् ॥

३२. श्री तकार मातृकापीठ रूपिणी

तं तमस्या देवी - सरस्वती देवी

तं

ताख्या सरस्वती शुभ्रा सित पद्माननांशुका ।
एक वक्त्रा करैर्धत्ते वीणा तन्त्री वराऽभयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

त-कारी हरिराख्यात आपटी च वरानने ! ।

(मन्त्राभिधानम्)

तः पूतना हरिः शुद्धिः शक्तिः शक्तिजटाध्वजः ।
वामस्फिग्वामकट्यौ च कामिनी मध्यकर्णकः ॥

आषाढी तण्डतुस्रश्च कामिका पृष्ठपुच्छकः ।
रत्नकश्च श्याममुखी वाराही मकरोऽरुणः ॥

सुगतोऽर्धमुखी बुद्धजानुश्च क्रोडपुच्छकः ।
गन्धो विम्बं मरुच्छत्रश्चानुराधा च सौरकः ॥
जयन्ती पुलको भ्रान्तिरनङ्गमदनातुरा ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

वामोरुर्मीननिलय आषाढी कामिको हरिः ।
तीव्रश्च तरलो नीलस्त-कारः कीर्तितो बुधैः ॥

(मातृका निघण्टुः)

जयन्ती तु तकारस्य स्थानं जानु निपातितम् । तत्र लक्षं जपात् सिद्धयेद्बुद्धनुर्वेदो न संशयः ।

(मेरुतन्त्रम्)

३३. श्री थकार मातृकापीठ रूपिणी

थं स्थाण्वी देवी-नीलकण्ठ सरस्वती देवी

थं

पञ्चवक्त्रा सिता थाख्या नील कण्ठा सरस्वती ।
शारिकां डमरूं धत्ते वृषारूढा वराऽभयौ ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

थ-कारो देवदेवेशि ! कुष्ठो दण्डी च कीर्तितः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

थः स्थिरामोमहा ग्रन्थिर्ग्रन्थिग्राहो भयानकः ।
शिली शिरसिजो दण्डी भद्रकाली शिलोच्चयः ॥

कृष्णो बुद्धिर्व्विकर्म्मं च दक्षनासाधिपोऽमरः ।
वरदा भोगदा केशी वामजानूरसोऽनलः ॥
लोलाप्युज्जयिनी गुह्यः शरच्चन्द्रो दिवाकरः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

दण्डीशो वरदः कृष्णो वामजानुगतः स्थिरः ।
सौरिश्चापि विशालाक्षी थ-कारः परिकीर्तितः ॥

(मातृका निघण्टुः)

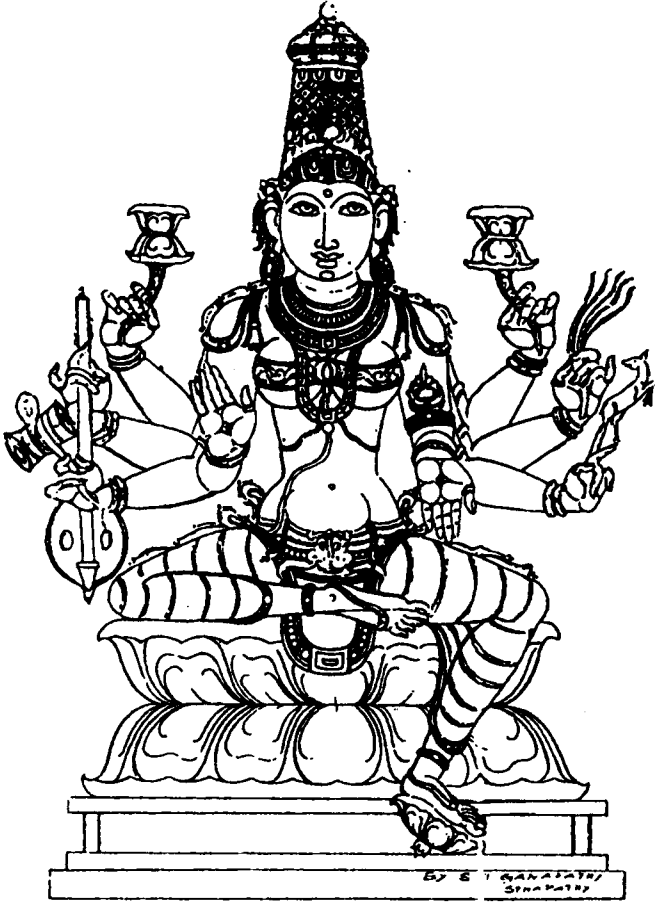
उज्जयिन्यां थकारोभूद्दामं जानु तु तत्र ते । सिद्धयै कवचमन्त्राणा- मवन्तीति निगद्यते ।

(मेरुतन्त्रम्)

३४. श्री दकार मातृकापीठ रूपिणी

दं दाक्षायणी देवी - भोगदायिनी देवी

दं

एक वक्त्रारुणा दाख्याऽष्टभुजा भोगदायिनी ।

धत्तेऽञ्जं शारिकां वीणाडमर्वर्ण वराऽभयान् ॥

३४. श्री दकार मातृकापीठ रूपिणी

दं दाक्षायणी देवी - भोगदायिनी देवी

दं

एक वक्त्रारुणा दाख्याऽष्टभुजा भोगदायिनी ।
धत्तेब्जं शारिकां वीणाडमर्वर्णं वराऽभयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

द-कारः सत्यसंज्ञः स्यादद्रिश्च परमेश्वरि ! ।

(मन्त्राभिधानम्)

दोऽद्रीशो धानकिर्धाता दाता दलं कलत्रकम् ।

दीनं ज्ञानञ्च दानञ्च भक्तिराहवनी धरा ॥

सुषुम्ना योगिनी सद्यः कुण्डलं वामगुल्फकः ।

कात्यायनी शिवा दुर्गा लङ्घना ना त्रिकण्टकी ॥

स्वस्तिकः कुटिलारूपः कृष्णश्रोमा जितेन्द्रियः ।

धर्महृद्रामदेवश्च भ्रमिर्ब्बाहुः सुचञ्चला ॥

हरिद्रा पूरमद्रिश्च दक्षपाणिस्त्रिरेखकः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

सत्योऽद्रीशो (सत्यः श्रीशो) हादिनी च वामगुल्फगतस्तथा ।

शूलः कुबेरी दाता च द-कारो धादिमः स्मृतः ॥

(मातृका निघण्टुः)

दस्योत्पत्तिस्तु योगिन्यां तत्र जङ्घा निपातिता । कौलिका वामका मन्त्रास्तत्र सिद्ध्यन्ति नेतरे ।

(मेरुतन्त्रम्)

३५. श्री धकार मातृकापीठ रूपिणी

धं धत्तया देवी - अमला देवी

धं

श्यामला चामला धारुया होकवक्त्रा चतुर्भुजा ।

वृषस्था शारिका मञ्जं करै धत्ते वराभयौ ॥

३५. श्री धकार मातृकापीठ रूपिणी

धं धत्तया देवी - अमला देवी

धं

श्यामला चामला धारुया होकवक्त्रा चतुर्भुजा ।
वृषस्था शारिकामब्जं करै र्धत्ते बराभयौ ॥

—सिद्धशावर तन्त्रे ।

ध-कारश्च महेशानि ! मीनः सानुग एव च ॥

(मन्त्राभिधानम्)

धो धनार्थो रुचिः स्याणुः शाश्वतो योगिनीप्रियः ।
मीनेशः शङ्किनी तोयं नागेशो विश्वपावनी ॥

धिषणा धारणा चिन्ता नेत्रयुग्मं प्रियो मतिः ।
पीतवासास्त्रिवर्णा च धाता धर्मरुद्रवङ्गमः ॥

सन्दर्शो मोहनो लज्जा वज्रतुण्डाधरो धरा ।

वामपादाङ्गुलेर्मूलं ज्येष्ठासुरपुरंयशः ।

स्पर्शात्मा दीर्घजङ्घा च धनेशो धनसञ्चयः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

मीनेशः सात्वतः प्रीतिर्वामपादाङ्गुलीगतः ।

धर्मेशो धरणीशश्च ध-कारो दान्तिमो मतः ॥

(मातृका निघण्टुः)

धकारोभूत्क्षीरिकायां वामजङ्घा तु तत्र ते । तत्र वैतालिका मन्त्राः सिद्धिं यान्ति च शावराः ।

(मेरुतन्त्रम्)

३६. श्री नकार मातृकापीठ रूपिणी

नं नार्या देवी - अनन्तशक्तिः

नं

नोऽनन्तशक्ति देवेशी मत्तमातंग संस्थिता ।

एक वक्त्रा तटिद्वौरी धत्ते पद्म वराऽभयान् ॥

३६. श्री नकार मातृकापीठ रूपिणी

नं नार्या देवी - अनन्तशक्तिः

नं

नोऽनन्तशक्ति देवेशी मत्तमातंग संस्थिता ।
एक वक्त्रा तटिद्वौरी धत्ते पद्म वराऽभयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

न-कारो मेषसंज्ञः स्यादीर्घी सौरिश्च कीर्तितः ।

(मन्त्राभिधानम्)

नो गर्जिनी क्षमा सौरिर्व्वरुणी विश्वपावनी ।
मेषश्च सविता नेत्रं दन्तुरा नारदोऽञ्जनः ॥

ऊर्ध्ववासी द्विरण्डश्च वामपादाङ्गुलेर्मुखम् ।
वैनतेयः स्तुतिर्वर्त्म तरणिर्बलिरागमः ॥

वामनो ज्वालिनी दीर्घो निरीहः सुगतिर्व्वियत् ।
शब्दात्मा दीर्घघोणा च हस्तिनापुरमेचकौ ॥

गिरिनायकनीलौ च शिवोऽनादिर्महामतिः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

शर्वो मन्त्रेश्वरो दीर्घो वामपादाङ्गुलाग्रः ।

नरो नदी च नादी च न-कारश्चानुनासिकः ॥

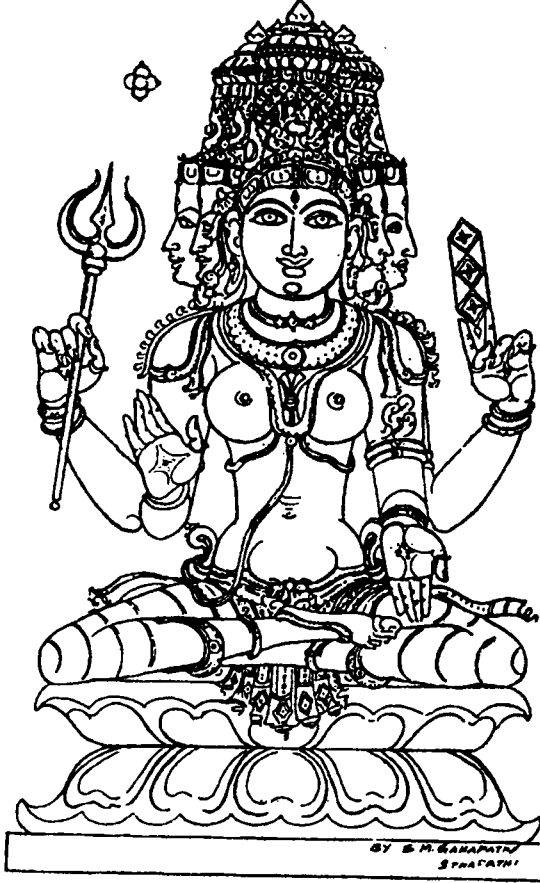
(मातृका निघण्टुः)

हस्तिनापुर उत्पत्तिर्नकारस्य प्रकीर्त्यते । दक्षस्ते पतितो गुल्फो नूपुरश्चैव तत्र हि । उपपीठन्तु तज्जातं यत्ख्यातं नूपुरार्णवम् । पीठोपपीठयोस्तत्र मन्त्राः सिद्धयन्ति भास्कराः । (मेरुतन्त्रम्)

३७. श्री पकार मातृकापीठ रूपिणी

पं पार्वती देवी-इच्छा शक्तिः

पं

पाख्येच्छा शक्ति रूपेयं शूल शक्ति वराभयान् ।

धत्ते करैः पञ्चवक्त्रा फुल्लपद्मासनारुणा ।

३७. श्री पकार मातृकापीठ रूपिणी

पं पार्वती देवी-इच्छा शक्तिः

पं

पाख्येच्छा शक्ति रूपेयं शूल शक्ति वराभयान् ।

धत्ते करैः पञ्चवक्त्रा फुल्लपद्मासनारुणा ।

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

प-कारो लोहितः पार्श्वं शूरश्च परमेश्वरि ! ॥

(मन्त्राभिधानम्)

पः पूरप्रियतता तीक्ष्णा लोहितः पञ्चमो रमा ।

गुह्यकर्त्ता निधिः शेषः कालरात्रिः सुवाहिता ॥

तपनः पालनः पाता पद्मरेणुर्निरञ्जनः ।

सावित्री पातिनी पानं नीरतत्त्वं धनुर्द्धरः ॥

दक्षपार्श्वश्च सेनानीर्मर्मरीचिः पवनः शनिः ।

उड्डीशं जयिनी कुम्भोऽलसो रेखा च मोहकः ॥

मूला द्वितीयमिन्द्राणी लोकाक्षी मन आत्मकः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

तीक्ष्णा च लोहितः शूरो दक्षपाणिश्च पार्थिवः ।

पद्मेशो नान्तिमः फादिः प-कारोऽपि प्रकीर्तितः ॥

(मातृका निघण्टुः)

उड्डीशाख्यं पकारस्य पीठं तत्र तु वामकः । गुल्फो निपतितस्तत्र कृतसाध कसिद्धिदम् ।
उड्डीशाख्यं महातन्त्रं सिद्धम्भवति तत्र तु । नूपुरः पतितो यत्र डामरञ्चोपपीठकम् । (मेरुतन्त्रम्)

३८. श्री फकार मातृकापीठ रूपिणी

फं फट्कारिणी देवी - आतपकोमलादेवी

फं

पञ्चवक्त्रोग्रसिंहस्था पाटलातपकोमला ।

फाख्या शुकैणासिखेट वराभयधरा शरान् ॥

पाशं च उमरुं धत्ते क्रमेण दशभिः करैः ।

३८. श्री फकार मातृकापीठ रूपिणी

फं फट्कारिणी देवी - आतपकोमलादेवी

फं

पञ्चवक्त्रोग्रसिंहस्था पाटलातपकोमला ।
फाख्या शुकैणासिखेट बराभयधरा शरान् ॥
पाशं च डमरुं धत्ते क्रमेण दशभिः करैः ।

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

फ-कारश्च महेशानि ! शिखौ चैव जनाईनः ।

(मन्त्राभिधानम्)

फः सखी दुर्गिणी धूम्रा वामपार्श्वो जनाईनः ।
जया पादः शिखा रौद्री फेत्कारः शाखिनीप्रियः ॥
उमा विहङ्गमः कालः कुब्जिनी प्रियपावकौ ।
प्रलयानीलपादोऽक्षरः पशुपतिः शशी ।
फुत्कारो यामिनी व्यक्ता पावनी मोहवर्धनः ।
निष्फला वागहङ्कारः प्रयागो ग्रामणीः फलम् ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

जनाईनः शिखी रौद्री वामपार्श्वकृतालयः ।

फट्कारः प्रोच्यते सद्भिः फ-कारः पान्तिमस्तथा ॥

(मातृका निघण्टुः)

प्रयागस्तु फकारस्य स्थानं देहरसोत्र तु । यत्रैव पतितस्तत्र दृश्यते श्वेतमृत्तिका । गङ्गायमुनयोर्मध्ये पारावारे तथैव च । एवं स्थानेषु तेस्वीनि पतितानि द्विजोत्तमैः । कृतानि तानि भूम्यन्तस्तत्र पीठानि जज्ञिरे । गङ्गायाः प्राक् च बगलाद्युपपीठं महाद्भुतम् । उत्तरेस्यास्तु चामुण्डाद्युपपीठं महाद्भुतम् । गङ्गायमुनयोर्मध्ये राजराजेश्वरीश्वरम् । यमुनादक्षिणे कूले भुवनेशी समाश्रिता । प्रयागोतस्तीर्थराजः पीठराजश्च कथ्यते । (मेरुतन्त्रम्)

३९. श्री बकार मातृकापीठ रूपिणी

बं बन्धिनी देवी - चित्तयामला देवी

बं

चिच्छयामला बभ्रुवर्णा सिंहारूढा बरूपिणी ।

धत्ते क्रमेण दशभिः करैः पूर्ववदायुधान् ॥

३९. श्री बकार मातृकापीठ रूपिणी

वं बन्धिनी देवी - चित्तयामला देवी

वं

चिच्छयामला बभ्रुवर्णा सिंहारूढा बरूपिणी ।
धत्ते क्रमेण दशभिः करैः पूर्ववदायुधान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ब-कारो भूधरश्चैव दश गण्डो वरानने ! ॥

(मन्त्राभिधानम्)

बोऽवनी भूधरो मार्गो घर्षरी लोचनप्रियः ।

प्रचेताः कलसः पक्षी छगलण्डः (स्थलगण्डः) कपर्दिनी ॥

पृष्ठवंशोऽभया माता शिखिबाहो युगन्धरः ।

मुखबिन्दुर्वली घण्टा योद्धा त्रिलोचनप्रियः ॥

क्लेदिनी तापिनी भूमिः सुगन्धिन्द्रो बलिः प्रियः ।

सुरभिर्मुखविष्णू च संहारो वसुधाधिपः ॥

षष्ठी पुरं च पेटा च मोदको गगनं प्रति ।

पूर्वाषाढा मध्यलिङ्गे शनिः कुम्भतृतीयकौ ॥ १३१ ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

छगलण्डो भूधरश्चाभया पृष्ठं गतस्तथा ।

सुरसी वज्रमुष्टिश्च ब-कारो भादिमोऽपि च ॥

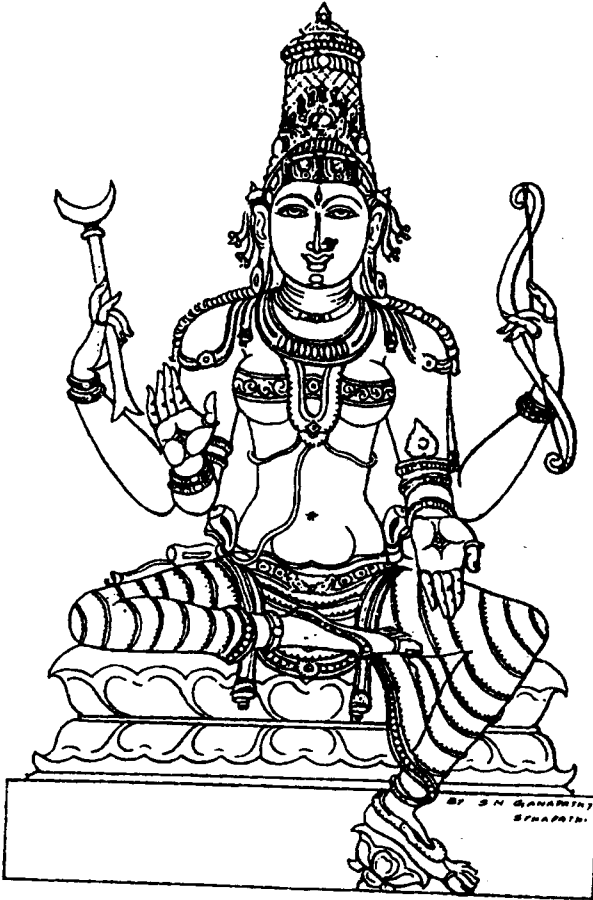
(मातृका निघण्टुः)

षष्ठीशस्तु बकारस्य स्यानं पृष्णिस्तु तत्र ते । दक्षिणः पतितो देवि पादुकासिद्धिरत्र तु । (मेरुतन्त्रम्)

४०. श्री भकार मातृकापीठ रूपिणी

भं भद्रकाली देवी-श्यामला देवी

भं

भारूपाश्यामला चैक वक्त्रा भद्रासने स्थिता ।
उद्यद्रवि निभा धत्ते शरचाप वराऽभयान् ॥

४०. श्री भकार मातृकापीठ रूपिणी

भं भद्रकाली देवी-श्यामला देवी

भं

भारूपा श्यामला चैक वक्त्रा भद्रासने स्थिता ।
उद्यद्रवि निभा धत्ते शरचाप वराऽभयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

भ-कारश्च द्विवचनो विश्वमूर्तिश्च कीर्तितः ।

(मन्त्राभिधानम्)

भःक्लिन्ना भ्रमरो भीमो विश्वमूर्तिर्निशाह्वयः ।

द्विरण्डो भूषणं मूलं यक्षसूत्रस्य वाचकः ॥

नक्षत्रं भ्रमणा दीप्तिर्व्वयो भूमिः पयो नभः ।

नाभिर्भद्रं महाबाहुर्विश्वमूर्तिर्व्विभाण्डकः ॥

प्राणात्मा तापिनी वज्रा विश्वरूपी च चन्द्रिका ।

भीमसेनः सुधासेनः सुखं माया पुरं हरः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

विश्वमूर्तिर्द्विरण्डेशो निद्रा नाभिगतस्तथा ।

भृकुटी च भरद्वाजो भ-कारश्च भयावहः ॥

(मातृका निघण्टुः)

मायापुरे वामपार्श्विः पतितो भस्थलन्तु तत् । देवदानवगन्धर्वमायाः सिद्धयन्ति तत्र तु ।

(मेरुतन्त्रम्)

४१. श्रीमकार मातृकापीठ रूपिणी

मं महामाया देवी - विद्याश्यामला देवी

मं

मो विद्या-श्यामला देवी हयास्या स्फटिक प्रभा ।

वीणावादन तत्त्वज्ञा वराभयकरा शुभा

४१. श्रीमकार मातृकापीठ रूपिणी

मं महामाया देवी - विद्याश्यामला देवी

मं

मो विद्या-श्यामला देवी हयास्या स्फटिक प्रभा ।
वीणावादन तत्त्वज्ञा वराभयकरा शुभा

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

म - आदित्यो महाकालो वैकुण्ठोऽपि विषं प्रिये ! ।

(मन्त्राभिधानम्)

मः काली क्लेशितः कालो महाकालो महान्तकः ।

वैकुण्ठो वसुधा चन्द्रो रविः पुरुषवाचकः ॥

का(ला)लभद्रो जया मेधा विश्वदा दीप्तसंज्ञकः ।

जठरञ्च भ्रमा मानं लक्ष्मीर्मातोग्रबन्धने ॥

विषं शिवो महावीरः शशिपुत्रो जनेश्वरः ।

प्रमत्तः प्रियसूरुद्रः सर्वाङ्गं वह्निमण्डलम् ॥

मातङ्गमालिनी विन्दुः श्रवणाभं रथो वियत् ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

वैकुण्ठश्च महाकालस्तन्त्री जठरसंस्थितः ।

मन्त्रेशो मण्डलो मानी विषं सूर्यो म-कारकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

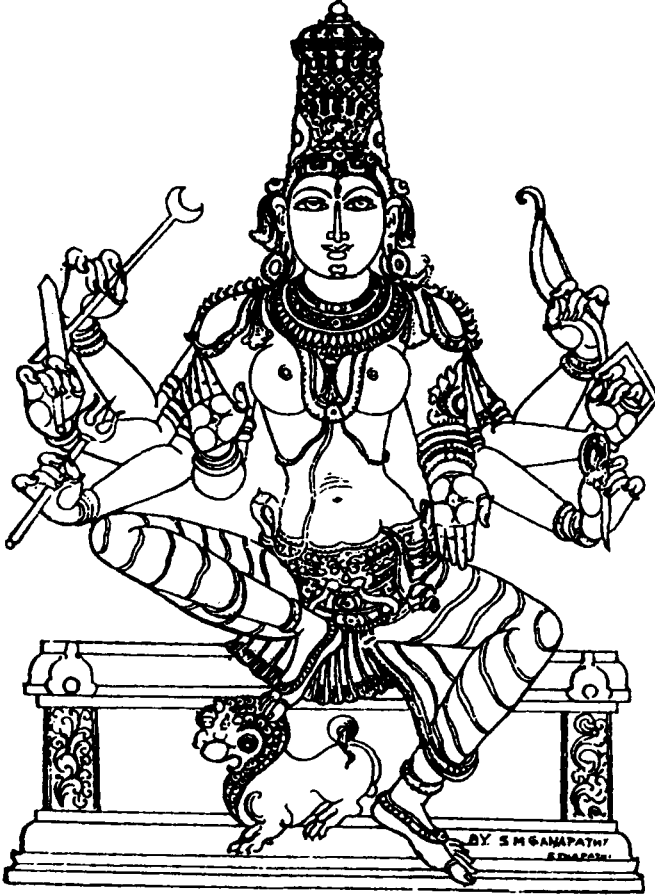
मलयाख्ये मकारोभूत्पीठेऽसृग्यत्र तेपतत् । रक्ताम्बरादिबौद्धानां मन्त्रसिद्धिस्थलन्तु तत् ।

(मेरुतन्त्रम्)

४२. श्री यकार मातृकापीठ रूपिणी

यं यशस्विनी देवी - दीपिनी देवी

यं

याख्येयं दीपिनी देवी सिंहस्थाष्टभुजा सिता ।

शूल चापेषु पाशासि खेटदानाऽभया न्विता ॥

४२. श्री यकार मातृकापीठ रूपिणी

यं यशस्विनी देवी - दीपिनी देवी

यं

याख्येयं दीपिनी देवी सिंहस्थाष्टभुजा सिता ।
शूल चापेषु पाशासि खेटदानाऽभया न्विता ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

य-कारः पवनः काली पुरुषोत्तम एव च ।

(मन्त्राभिधानम्)

यो वाणी वसुधा वायुर्विकृतिः पुरुषोत्तमः ।
युगान्तश्चसनः शीघ्रं धूम्रार्चिः प्राणिसेवकः ॥
शङ्खो भ्रमो जटी लोला वायुवेगी यशस्करः ।
सङ्कर्षणः क्षपा बालो हृदयं कपिला प्रभा ॥
आग्नेयो व्यापकस्त्यागो होमो यानं प्रमा सुखम् ।
चण्डः सर्वेश्वरी धूमश्चामुण्डा सुमुखेश्वरी ॥
त्वगात्मा मलयो माता हंसिनी भृङ्गनायकः ।
चेतना शोषको मीनो धनिष्ठानङ्गवेदिनी ॥
मेषः सोमः पङ्किनामा पापहा प्राणसंक्षकः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

क्षुधा बाली च वायुस्त्वग्हृद्गतः पुरुषोत्तमः ।
यमुना यामुनेयश्च य-कारो भान्तिमः स्मृतः ॥

(मातृका निघण्टुः)

श्रीशैले तु यकारोभूतत्र पित्तं तवाम्बिके । सर्वमन्त्रास्तत्र सिद्धा वैष्णवास्तु विशेषतः । (मेरुतन्त्रम्)

४३. श्री रकार मातृकापीठ रूपिणी

रं रक्ता देवी - रेचिका देवी

रं

रंरूपा रेचिका श्यामा सिंहस्था लोहितांशुका ।

पञ्चास्याष्टकरैर्धत्ते दक्ष वाम क्रमेण सा ।

खड्गखेटांकुश गदा पाशंशूल वराभयान् ॥

४३. श्री रकार मातृकापीठ रूपिणी

रं रक्ता देवी - रेचिका देवी

रं

ररूपा रेचिका श्यामा सिंहस्था लोहितांशुका ।
पञ्चास्याष्टकरैर्धत्ते दक्ष वाम क्रमेण सा ।
खड्गखेटांकुश गदा पाशं शूल वराभयान् ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

रोऽसुः पञ्चकसी(काशी)शोऽग्निरङ्कुशं परगुर्व्विणी ॥

(मन्त्राभिधानम्)

रो रक्तः क्रोधिनी रेफः पावकस्तैजसी मतः ।
प्रकाशो दर्शनो दीपो वत कृष्णः परं बली ॥
भुजङ्गेशो मतिः सूर्यो धातुरक्तः प्रकाशकः ।
व्यापको रेवती दाम क्रौञ्चांशौ वह्निमण्डलम् ॥
उग्ररेखा स्थूलदण्डो वेदकण्ठकला पुरा ।
प्रकृतिः सुगतो ब्रह्मशब्दश्च गायको धनम् ॥
श्री कण्ठ उष्मा हृदयं मुण्डी त्रिपुरसुन्दरी ।
सविन्दुर्योनिजो ज्वाला श्रीशैलो विश्वतोमुखी ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

क्रोधिनी च भुजङ्गेशो वाली रुधिरपावकौ ।
रो विम्बं दक्षिणांशश्च रुचिरो रेफ ईरितः ॥

(मातृका निघण्टुः)

रस्थानन्तु हिमागस्य मेरुनामकभृङ्गकम् । त्वन्मेदः पतितं सिध्येत्स्वर्णाकर्षणभैरवः । (मेरुतन्त्रम्)

४४. श्री लकार मातृकापीठ रूपिणी
लं लम्बोष्ठी देवी - मोहिनी देवी

लात्मिका मोहिनी देवी स्वर्णाभा गजसिंहगा ।
षड्भुजांकुशशूलसि खेटदानाभयान्विता ॥

४४. श्री लकार मातृकापीठ रूपिणी

लं लम्बोष्ठी देवी - मोहिनी देवी

लं

लात्मिका मोहिनी देवी स्वर्णाभा गजसिंहगा ।

षड्भुजांकुशशूलासि खेटदानाभयान्विता ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ल-कारश्च पिणाकीश इन्द्रांशांशं (शौ स्वर) बलानुजः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

लश्चन्द्रः पूतना पृथ्वी माधवः शक्रवाचकः ।

बलानुजः पिनाकीशो व्यापको मांससंज्ञकः ॥

खड्गी नादोऽमृतं देवी लवणं वारुणी पतिः ।

शिखा वाणी क्रिया माता भामिनी कामिनीप्रिया ॥

ज्ञानिनी वेगिनी नाथः प्रद्युम्नः शोषणो हरिः ।

विश्वात्ममन्दौ बलवान् नेरुर्गिरिः कलारसः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

क्रिया ककुदो मांसश्च पिनाकी भूर्बलानुजः ।

नयश्च शक्रसंज्ञश्च वायवीयो ल-कारकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

लकारस्य समुत्पत्तिर्गिरिपीठे तु यत्र ते । जिह्वाग्रं पतितन्त्रं जपाद्वाक्सिद्धयति ध्रुवम् । (मेरुतन्त्रम्)

४५. श्री वकार मातृकापीठ रूपिणी

वं वरदा देवी - नारायणी देवी

वं

वाख्या नारायणी देवी स्फटिकाभारुणांशुका ।

स्फुट पद्मासना धत्ते पद्मद्वय वराभयान् ॥

४५. श्री वकार मातृकापीठ रूपिणी

वं वरदा देवी - नारायणी देवी

वं

वाख्या नारायणी देवी स्फटिकाभारुणांशुका ।
स्फुट पद्मासना धत्ते पद्मद्वय वराभयान् ॥

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

व-कारो वरुणो बालो मेदः खड्गीश्वरोऽजरः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

वो बालो वारुणी सूक्ष्मा वरुणो मेदसंज्ञकः ।
खड्गीशो ज्वालिनी वक्षः कलशं ध्वनिवाचकः ॥
उत्कारीशस्तु नीवीको वज्रं स्फिक् सागरः शुचिः ।
त्रिधातुः शङ्करः श्रेष्ठो विशेषो यमसादनम् ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

बाली वामांसनिलयो मेदो वारिदवारुणौ ।
हृत्कारी जलसंज्ञश्च चण्डीशोऽपि व-कारकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

माहेन्द्रस्तु वकारस्य स्थानं मज्जापतत्तव । सर्वेषां शक्तिमन्त्राणां सिद्धिस्तत्र न संशयः ।

(मेरुतन्त्रम्)

४६. श्री शकार मातृकापीठ रूपिणी

शं श्री देवी - मंगलगौरी देवी

शं

शाख्या मंगलगौरी तु तप्तजाम्बूनदग्रभा ।

सहस्रपद्मपीठस्था दिव्याभरण भूषिता ॥

चतुर्भुजा करैर्धत्ते पद्म द्वयवराभयान् ।

४६. श्री शकार मातृकापीठ रूपिणी

शं श्री देवी - मंगलगौरी देवी

शं

शाख्या मंगलगौरी तु तप्तजाम्बूनदप्रभा ।
सहस्रपद्मपीठस्था दिव्याभरण भूषिता ॥
चतुर्भुजा करैर्धत्ते पद्म द्वयवराभयान् ।

-सिद्धशाबर तन्त्रे ।

श-कारश्च महेशानि ! वृषघ्नः कथितो बकः ।

(मन्त्राभिधानम्)

शः सव्यश्च कामरूपी कामरूपो महामतिः ।
सौख्यनामा कुमारोऽस्थि श्रीकण्ठो वृषकेतनः ॥

वृषघ्नः शयनं शान्तः सुभगा विस्फुलिङ्गिनी ।
मृत्युदेवो महालक्ष्मीमहेन्द्रः कुलकौलिनी ॥

बाहुर्हृसी वियद्वक्त्रं हृदनङ्गाङ्कुशः खलः ।
वामोरुः पुण्डरीकात्मा कान्तिः कल्याणवाचकः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

मृत्युर्बको वृषघ्नश्च हृदो दक्षकरस्थितः ।
शङ्ककर्णोऽस्थिसंज्ञश्च श-कारो विद्भिरीरितः ॥

(मातृका निघण्टुः)

वामनन्तु शकारस्य स्थानमङ्गुष्ठतोभवत् । जपात्तत्र तु मुख्यत्वं मन्त्रिषु प्राप्नुयादपि । (मेरुतन्त्रम्)

४७. श्री षकार मातृकापीठ रूपिणी

षं षण्डा देवी - अनुक्रिया देवी

षं

रक्ताभानुक्रिया देवी राजहंस वरस्थिता ।

पीताम्बरा करैर्यत्ते पद्मद्वय वराभयान् ॥

४७. श्री षकार मातृकापीठ रूपिणी

षं षण्डा देवी - अनुक्रिया देवी

षं

रक्ताभानुक्रिया देवी राजहंस वरस्थिता ।

पीताम्बरा करैर्यत्ते पद्मद्वय वराभयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ष-कारः श्वेत आख्यातो मूर्द्धन्यो वृषसंज्ञकः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

षः श्वेतो वासुदेवश्च पीतं प्रज्ञा विनायकः ।

परमेष्ठी वामबाहुः श्रेष्ठो गर्भविमोचनः ॥

लम्बोदरो यमोऽजेशः कामधुक् कामधूमकः ।

सुश्रीरूष्मा वृषो लज्जा मरुद्भक्ष्यः प्रियः शिवः ॥

सूर्यात्मा जठरः कोषो मत्ता वक्षोविदारिणी ।

कलकण्ठी मध्यभिन्ना युद्धात्मा खलपूः शिरः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

वृषः श्वेतेश्वरः पीता मज्जा तृड्वामबाहुगः ।

षडाननः षडाकारः ष-कारः कीर्तितो बुधैः ॥

(मातृका निघण्टुः)

हिरण्यपुरसम्भूतः षकारो वामतोभवम् । अंगुष्ठादेव तत्पीठो वाममार्गेधिकोभवत् । (मेरुतन्त्रम्)

४८. श्री सकार मातृकापीठ रूपिणी
सं सरस्वती देवी - सिद्धक्रिया देवी

सिद्धक्रिया सकाराख्या सिताम्बुज निवासिनी ।
पाटलाभा करै धत्ते चिदंबुजवराडभयान् ॥

४८. श्री सकार मातृकापीठ रूपिणी

सं सरस्वती देवी - सिद्धक्रिया देवी

सं

सिद्धक्रिया सकाराख्या सिताम्बुज निवासिनी ।
पाटलाभा करै धत्ते चिदंबुजवराऽभयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

सः कुली शक्तिराख्याता हंसो दुःस्त्रीशसंज्ञकः ।
भृगुर्देवी च परमा चन्द्रोऽपि परमेश्वरि ! ॥

(मन्त्राभिधानम्)

सो हंसः सुयशा विष्णुर्भृग्वीशश्चन्द्रसंज्ञकः ।
जगद्वीजं शक्तिनामा सोऽहं वेगवती भृगुः ॥
प्रकृतिरीश्वरः शुद्धः प्रभा श्वेतः कुलोज्ज्वलः ।
दक्षपादोऽमृतं ब्राह्मी परमात्मा परोऽक्षरः ॥
सुरूपश्च गुणेशो गौः कलकण्ठो वृकोदरः ।
प्राणाद्यस्त्रि पुरादेवी लक्ष्मीः सोमो हिरण्यभूः ॥
दुर्गोत्तारिणी सम्मोहा जीवो मूर्त्तिर्मनोहरः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

भृगुः श्वेतस्तथा हंसो हृदो दक्षिणपादगः ।
समयः सामगः शुक्रः सङ्गतिः सार्णकः शशी ॥

(मातृका निघण्टुः)

पीठे चापि महालक्ष्म्याः सकारोभृगुचिस्तव । शरीरात्यतिता तत्र सर्वसिद्धिः प्रजायते । (मेरुतन्त्रम्)

४९. हकार मातृकापीठ रूपिणी

हं हंसवती देवी - आध्यायिनी देवी

हं

आध्यायिनी हकाराख्या मत्तमातंग वाहना ।

पाटलाभा करैर्धत्ते चिदं बुज वराभयान् ॥

४९. हकार मातृकापीठ रूपिणी

हं हंसवती देवी - आध्यायिनी देवी

हं

आध्यायिनी हकाराख्या मत्तमातंग वाहना ।

पाटलाभा करैर्धत्ते चिदं बुज वराभयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ह-कारो नकुलीशोऽपि हंसः प्राणोऽङ्गुलं प्रिये ! ।

महेशो नकुली चैव वराहो गगनं रविः ॥

(मन्त्राभिधानम्)

हःशिवो गगनं हंसी नागलोकोऽम्बिकापतिः ।

नकुलीशो जगत्प्राणः प्राणेशः कपिलाऽमलः ॥

परमात्मात्मजो जीवो यवाकः शान्तिदोऽङ्गनम् ।

मृगोऽभयाऽरुणा स्थाणुः क्रोष्टुः कूपविरावणः ॥

लक्ष्मीर्ब्रह्मा हरिः शम्भुः शाखोटः सोममण्डलम् ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

नभो वराहो नकुली हृदो वामपदः स्थितः ।

सदाशिवोऽरुणः प्राणी ह्यग्रीवो ह-कारकः ॥

(मातृका निघण्टुः)

हकारश्चात्रिस्थानेभूद्धमनी तत्र तेपतत् । दृगोचरास्तु यावन्त्यः सिद्धयस्तत्र संस्थिताः ।

(मेरुतन्त्रम्)

५०. श्री लकार मातृकापीठ रूपिणी

ळं बन्धमोचिनी देवी

ळं

ळो बंध मोचिनी देवी स्वर्णाभा गजसंस्थिता ।

षड्भुजांकुश शूलासि खेट दानाभयान्विता ॥

५०. श्री ङकार मातृकापीठ रूपिणी

ळं बन्धमोचिनी देवी

ळं

ळो बंध मोचिनी देवी स्वर्णाभा गजसंस्थिता ।

षड्भुजांकुश शूलासि खेट दानाभयान्विता ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

ळ-कारो विमलो जीवः शिवो भूमिर्वरानने ! ।

(मन्त्राभिधानम्)

ळः पृथ्वी विमला मेघोऽनन्तो हव्यबहः सिता ।

व्यापिनी शिवदा केतुर्जगत् सारतरं हठः ॥

ग्लौर्मृडानी च वेदार्थसारो नारायणः स्वयम् ।

जठरो नकुलिः पीतः शिवेशोऽनङ्गमालिनी ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

हृदयान्नाभिसंस्थानः शिवेशः कमलोऽसितः ।

लघुप्रयत्नश्चोपान्त्यो ङ-कारः प्रोच्यते बुधैः ॥

(मातृका निघण्टुः)

छायापीठे ङकारोभूद् दृष्टा छाया मया तव । सतीवेषं तु लब्ध्वाभूच्छायापीठमतस्तु तत् ।

(मेरुतन्त्रम्)

५१. श्री क्षकार मातृकापीठ रूपिणी

क्षं क्षमावर्तदेवी - मायामालिनी देवी

क्षं

क्षं माया मालिनी देवी पञ्चाननवरस्थिता ।

पञ्चास्या पाटला धत्ते खड्ग शूल वराऽभयान् ॥

५१. श्री क्षकार मातृकापीठ रूपिणी

क्षं क्षमावती देवी - मायामालिनी देवी

क्षं

क्षं माया मालिनी देवी पञ्चाननवरस्थिता ।
पञ्चास्या पाटला धत्ते खड्ग शूल वराऽभयान् ॥

—सिद्धशाबर तन्त्रे ।

क्ष-कारो नरसिंहश्च मेरुः सम्बर्त्तकोऽपि च ।

(मन्त्राभिधानम्)

क्षः कोपस्तुम्बुरुः कालो रूक्षः सम्बर्त्तकः परः ।

नृसिंहो विद्युता माया महातेजा युगान्तकः ॥

परात्मा क्रोधसंहारौ वनान्तो मेरुवाचकः ।

सर्व्वङ्गं सागरः कामः संयोगान्तस्त्रिपूरकः ॥

क्षेत्रपालो महाक्षोभो मातृकान्तोऽनलक्षयौ ।

मुखं कव्यं महानन्ता कालजिह्वा गणेश्वरः ॥

छायापुत्रश्च संघातो मलयश्रीर्ललाटकः ॥

(प्रकारान्तरमन्त्राभिधानम् ।)

संवर्त्तको नृसिंहश्च हृदयान्मुखसंस्थितः ।

अनन्तः परमात्मा च वज्रकायोऽन्तिमः क्ष-कः ॥

(मातृका निघण्टुः)

छत्रपीठे समुत्पन्नः क्षकारः केशपाशकः । यत्र ते पतितो देवि तत्र सिद्धिरदूरतः । एतद्देवि मया प्रोक्तं रहस्यं पीठसम्भवम् । (मेरुतन्त्रम्)

१. हिडुला	ब्रह्मरन्ध्रं शिखा	कोट्टरी	भीमलोचनः	हिगलाज-बलोतचित्तान के लासबेला स्थान में हिगोस नदी के तट पर करांची से १४४ कि. मी. उत्तर-पश्चिम (पाकि-स्तान में है। यहां गुफा के अन्दर ज्योति के दर्शन होते हैं।
२. करवीरं	त्रिनेत्रं तीन आँखे	महिषमर्दिनी	क्रु भीषाः	कोल्हापुर का महालक्ष्मी मन्दिर ही महिषमर्दिनी का स्थान है। इसे अम्बाजी का मन्दिर भी कहते हैं। मन्दिर बहुत बड़ा है। इसका प्रधान भाग नीले पत्थरों से निर्मित है। यह राजमहल के खजाने घर के पीछे है। कोल्हापुर-सांगली, मीरज-कोल्हापुर लाइन पर मीरज से १५ किलो मीटर दूर है।
३. सुगन्धा	नासिका नाक	सुनन्दा	अंबकः	बंगला देश के सुलना स्टेशन से स्टीमर द्वारा बरीसाल जाना पड़ता है। वहाँ से २१ कि. मी. उत्तर शिकारपुर ग्राम में सुनन्दा नदी के तट पर सुनन्दा (उग्रतारा) देवी का मन्दिर है।
४. काभीरं	कण्ठः गला	महामाया	त्रिसन्ध्येषरः	अमरनाथ (कश्मीर)-अमरनाथ गुफा में ही हिम का शक्तिपीठ है।
५. ज्वालामुखी	जिह्वा जीभ	सिद्धिदा	उन्मत्तभैरवः	ज्वालामुखी-रोड स्टेशन (पंजाब) से २१ कि.मी. पर है।
६. जालन्धरं	बामस्तनं बायास्तन	त्रिपुरमालिनी	भीषणः	जालन्धर पंजाब का प्रसिद्ध नगर है।

७. वैद्यनाथं	हृदयं हृदय	जयदुर्गा	वैद्यनाथः	वैद्यनाथ-धाम में श्री वैद्यनाथजी का मन्दिर है। मुख्य मन्दिर के सामने ही शक्ति मन्दिर है।
८. नेपालं	जानु पुटना	महामाया	कपालः	नेपाल में पशुपति नाथ में बागमती नदी के तट पर गुह्येश्वरी देवी मंदिर है।
९. मानसं	वसुहस्तः दाहिना हाथ	दाशायणी	अमरः	मान सरोवर (तिब्बत) में है।
१०. विरजा	नाभिः नाभि	विमला	जगन्नाथः	पुरी में श्री जगन्नाथजी के मंदिर में ही विमला देवी का नाभि मन्दिर है। याजपुर में विराजादेवी के मन्दिर को भी वहाँ के कुछ विद्वान् शक्ति पीठ मानते हैं।
११. गण्डकी	गण्डः (रक्षः) दाहिना गाल	गण्डकी	चक्रपाणिः	नेपाल में मुक्तिनाथ (गण्ड की उद्गम पर)
१२. बहुला	नामबाहुः बाया हाथ	बहुला	भीरुकः	अहमदपुर से एक लान कटवा तक जाती है। कटवा स्टेशन (बंगाल) से पश्चिम, केतुब्रह्म आम में है।
१३. उज्जयिनी	कूर्परं बाया पुटना	मङ्गलचण्डी	कपिलांबरः	उज्जैन में रक्षसागर के पास हर सिद्धि देवी का मन्दिर। इस मन्दिर में कोई मूर्ति नहीं है, कोहनी की ही पूजा होती है।
१४. चट्टलं	वसुबाहुः दाहिना भुजा	भवानी	चन्द्रशेखरः	बंगला देश में चट गांव से ३६ किमी. पर तीताकुण्ड स्टेशन है। उसके पास चन्द्रशेखर पर्वत पर भवानी मन्दिर है।

१५. त्रिपुरा	दक्षपादः दाहिना पौंव	त्रिपुरसुन्दरी	त्रिपुरेशः	त्रिपुरा राज्य के राधा किशोरपुर आम से ३ किमी. दाहिना पौंव आग्नेय कोणा में पर्वत पर है।
१६. त्रिखोता	बामपादः बौया पौंव	भ्रामरी	शैवेश्वरः	पश्चिम बंगाल के जलपाई गुडि जिले के बोदा इलाके में पौंव पौंव शाल बाही आम तिस्ता (त्रिखोता) नदी के तट पर है।
१७. कामगिरि	योनिः (गुप्त भाग)	कामाख्या	उमानाथः (माधवः)	गोहाटी (आसाम) में कामाख्या प्रसिद्ध तीर्थ है।
१८. प्रयागः	अंगुल्यः हाथ की उँगलिया	ललिता	भवः	अलोपी देवी का स्थान। अक्षय बट्ट के पास भी एक ललिता देवी का मन्दिर नगर में भी है; किन्तु शक्ति पीठ इनमें से कौन सा है, यह सही पता नहीं हो सका।
१९. जयन्ती	बामजंघा बाया दखना	जयन्ती	क्रमधीश्वरः	आसाम में शिलांग से २३ किमी. दूर जयन्तिया पर्वत पर बाजर भाग आम में है।
२०. युगाद्या	दक्षामुष्टं दाहिने पौंव का अंगूठा	भूतधात्री	क्षीरकण्ठकः	बर्दमान स्टेशन से ३२ किमी. उत्तर की ओर क्षीर आम में है।
२१. कालीपीठं	दक्षपादाङ्गुलिः दाहिने पौंव की उँगलियाँ	काली	नकुलीशः	कलकत्ते का काली मन्दिर प्रसिद्ध है। अनेक विद्वानों के मत से वस्तुतः शक्ति पीठ आदि काली मन्दिर है, जो कलकत्ते में टाली गंज से बाहर है।

२२. किरीटम्	किरीटं मुकुट	विमला	संवर्तः	हवडा-बहरवा लाइन पर खगरा घाट रोड स्टेशन से ७ कि.मी. दूर लाल नाग कोर्ट रोड स्टेशन है। वहाँ से ३ मील बटनगर के पास गङ्गा तट पर।
२३. वाराणसी	कुण्डलं (कान के कुण्डल)	विशालाक्षी	कालभैरवः	काशी में मणिकर्णिका के पास विशालाक्षी मंदिर है।
२४. कन्याभ्रमः	पृष्ठं पीठ	शर्वाणी	निमिषः	कन्याकुमारी में कुमारी देवी के मन्दिर में ही भद्रकाली मन्दिर है।
२५. कुरुक्षेत्रं	गुल्फः बोंया दखना	सावित्री	स्थाणुः	कुरुक्षेत्र प्रसिद्ध तीर्थ है। वहाँ द्रैपायन सरोवर के पास शक्ति पीठ है।
२६. मणिवेदिकं	मणिवन्धः कलाई	गायत्री	शर्वाहनन्दः	पुष्कर के पास गायत्री पर्वत पर।
२७. भीमैलं	ग्रीवा गला	महालक्ष्मीः	संवरानन्दः	भी शैलपुर मछिकार्जुन - मन्दिर के पास ही भ्रमराम्बा देवी का मन्दिर है। दक्षिणा-भारत के नन्दयाल स्टेशन से यहाँ आते हैं। घोर बन का मार्ग है।
२८. काञ्ची	काञ्ची कमर बन्द	देवार्णा	कंकालभैरवः रुद्र	सप्तपुरियों में काञ्ची प्रसिद्ध है, शिव काञ्ची में काली-मन्दिर है।
२९. कालमाधवं	नितंबः रक्षः दाहिना पृष्ठ भाग	काली	असिताङ्ग	स्थान का पता नहीं लगता।

३०. शोणं	नितंबः वामः बाया पृष्ठ भाग	नर्मदा	भद्रसेनः	अमर कण्टक में सोन-उदुगम के समीप बतलाते है (अमर कण्टक से ही सोन और नर्मदा दोनों निकलती है।) कुछ लोगों का कहना है, यह शक्ति पीठ डेहरी आन-सोन के पास है।
३१. रामगिरिः	दक्षं स्तनं दाहिना स्तन	शिवानी	चण्डभैरवः	चित्रकूट या मैहर का शारदामन्दिर।
३२. वृन्दावनं	केशाः केश	उमा	भूतेशः	वृन्दावन में मथुरा-वृन्दावन रोड पर वृन्दावन से २ ॥ कि.मी. दूर भूतेश्वर महादेव का मंदिर है।
३३. शुचिः	ऊर्ध्वदन्ताः ऊपर के दान्त	नारायणी	संहारः	कन्या कुमारी से १३ कि.मी. पर शुचीन्द्रस्य में स्थाणुशिव मन्दिर।
३४. पञ्चसागरं	अधोदन्ताः नीचे के दान्त	बाराही	महारुद्रः	इस स्थान का ठीक पता नहीं लगता।
३५. कर्तोयातटं	वामतल्पः बायों कान	अपर्णा	वामनः	बंगला देश के बोगडा स्टेशन से स्टीमर द्वारा बरीसाल जाना पड़ता है। वहाँ से २१ कि. मी. उत्तर शिवापुर ग्राम में सुनन्दा नदी के तट पर सुनन्दा (उग्रतारा) देवी का मन्दिर है।
३६. श्रीपर्वतं	दक्षतल्पं दाहिना कान	श्री सुन्दरी	सुन्दरानन्दः	पीठ-स्थान का ठीक पता नहीं ज्ञात हो सका है। श्री पर्वत स्थान कहा गया है। (१) श्री पर्वत पत्रिका में लक्षास (काश्मीर) के पास बतलाया जाता है, (२) सिलहट (आसा) से दो मील नैऋत्य कोणा में जैन्पुर स्थान में श्री श्री पर्वत बतलाया जाता है।

३७. विभाषकं	वामगुल्यं बौधा दलना	कपालिनी	सर्वानन्दः	पश्चिम बंगाल के मिदनापुर जिले में पञ्चकुञ्ज स्टेयान से मोटर-बस तमलुक जाती है। तमलुक का काली मन्दिर प्रसिद्ध है।
३८. प्रभासं	उदरं पेट	चन्द्र भग्ना	वक्रतुण्डः	गिरनार पर्वत पर अम्बाजी का मन्दिर तथा महाकाली-शिखर पर काली-मन्दिर है।
३९. शैरवपर्वतं	ऊर्ध्वोष्ठं उपर के होंठ	अवन्ती	लंबकर्णः	अभिधान कोश में उज्जैन में क्षिप्रा नदी के तट पर शैरव पर्वत बतलाया गया है। गिरनार के पास भी एक शैरवपर्वत है।
४०. जनस्थलं (जनस्थानं)	चिबुकं दूयोदी	भ्रामरी	सर्वसिद्धीशः	नासिक-पञ्चवटी में श्रद्धकाली मन्दिर है।
४१. गोदावरीतीरं	गण्डः वामः बायें गाल	विश्वेशी (शकिनी)	दृग्दृषाणिः (बस्तनाभः)	राज गहेंद्री के पास ही गोदावरी स्टेयान है। वहाँ गोदावरी के पार. कुन्नूर में कोटि तीर्थ है। इसी स्थान के पास यह शक्ति पीठ है।
४२. रत्नावली	दक्षस्कन्धः दाहिना कन्या	कुमारी	शिवः	बंगला पंजिका के अनुसार यह पीठ मद्रास में है।
४३. मिथिला	वामस्कन्धः बाँया कन्या	महादेवी-उमा	महोदरः	शक्ति-पीठ का ठीक पता नहीं है। पर यहाँ से ९१ किमी. पूर्व उबैठ में दुर्गा-मन्दिर है, उबैठ से १४ किमी. पर बन-दुर्गा-मन्दिर है, सहरसा स्टेयान के पास छत्रतारा-मन्दिर है और सलौना स्टेयान से १० किमी. पर जयमङ्गला देवी का मन्दिर है।

४४. नलहाटी	नलाः पसली	कालिका	योगीशः	हबडा-क्यूल लाइन के नलहाटी स्टेशन से ३ किमी. नैऋत्य करीणा में एक टीले पर ।
४५. कर्णाटकं	कर्णौ कान	जयदुर्गा	अभीरुः	कर्णाटक में है । निश्चित स्थान का पता नहीं चलता ।
४६. चक्रेश्वरः	मनः मन	महिषमर्दिनी	चक्रनाथः	ऑडाल-सैथिया लाइन के दुबराजपुर स्टेशन से ११ किमी. उत्तर. रमशान भूमि में ।
४७. यशोरं	पाणिः हयेली	यशोरेश्वरी	चण्डः	बंगला देश के खुलना जिले के आम ईश्वरीपुर में है इसका प्राचीन नाम यशोहर (जैसोर) है ।
४८. अट्टशसः	अथौष्ठ नीचे के होंठ	फुल्लरा	विशेषः	अहमदपुर-कटवा लाइन के लाभपुर स्टेशन के पास ।
४९. नन्दिपुरम्	कण्ठ शरः गले का शर	नन्दिनी	नन्दिकेश्वरः	हबडा-क्यूल लाइन पर सैथिया स्टेशन है । वहाँ से अत्रिकरीणा में रेल्वे लाइन पास बट-बुल्ल के नीचे ।
५०. लम्बा	नपुरं नपुर	इन्द्राक्षी	राक्षसेश्वरः	वर्तमान लम्बा द्वीप को पुराणों में सिंहल कहा गया है । प्राचीन लंका का पता नहीं है ।
५१. विराटः	पादकुलिः पौन की उँगलियों	अंबिका	अमृतभैरवः	जयपुर (राजस्थान) से ६४ किमी. उत्तर बैराठ ग्राम में है ।
५२. मागधं	बल्लजया बाहिना घटना	सर्बानन्दकरी	ब्योमकेशः	पटना में बड़ी पटनेश्वरी देवी का मन्दिर है ।

साहित्य मुद्रणालय प्रा.लि. अहमदाबाद-३८० ०२२.